

Universitätsbibliothek Wuppertal

Xenophontis, Philosophi Et Imperatoris Clarissimi, Qvae Exstant Opera

Xenophon

Francofurti, 1596

Liber sextus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-331](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-331)

» Non etiam, si quem preclare aliquid agen-
 » tem collaudavi, non si virum fortem pro
 » meis facultatibus ornavi, meministis. At-
 » qui & honestum est, & æquum, & pium, &
 » longe iucundius benefactorum, quam in-
 » iuriarum meminisse. Posteaquam hæc di-
 » cta essent, surgebant omnes, & vniuersa
 » memoria repetebant: atq; hic exitus erat,
 » vt omnia belle se haberent.

Αὐτὸν εἶπεν καλῶς [πὶ ποιῶντα ἐπήνεσα, εἰδὲ
 εἶπεν αἰδρα ἀγαθὸν ὄντα ἐτίμησα ὡς ἐδωκά-
 μιν, ὅσοι δὲ τούτων μέμνησθε. ἀλλὰ μὲν κα-
 λὸν γὰρ, καὶ δίκαιον, καὶ ὅσιον, καὶ ἥδυστον τῶν ἀγαθῶν
 μνησθῆναι, ἢ τῶν κακῶν μεμνησθῆναι. ἐκ τούτου μὲν
 δὴ αἰεὶσαντο καὶ ἀνεμίμησκαν, καὶ τὸ εὖ εἰρημονεῖν, <sup>πειράζε-
 ντες</sup>
 ὡς ἴε καλῶς ἔχον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑ-
 ΒΑΣΕΩΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ
 ΕΚΤΟΝ.

XENOPHONTIS HISTORIA-
 RVM DE CYRI EXPEDI-
 TIONE, LIBER SEXTVS.

X eo tempore, dū istic
 hæreretur, quidam ex
 foro, quidam e præda,
 quam agebant ex agro
 Paphlagonum, victum
 sibi comparabant. Nec
 minore solertia Paphla-

gones vicissim nostros furtim adgredie-
 bantur hinc inde palatos, & noctu eos, qui
 longius ab agmine castra habebant, infe-
 stare conabatur. Quibus ex caussis fiebat,
 vt hostili non nihil erga se inuicem animo
 essent. Præerat id temporis Paphlagoni-
 bus cum imperio Corylas. Is legatos cum
 equis & vestimentis elegantibus ad Græ-
 cos mittit, qui dicerent: paratum esse Co-
 rylâ nulla Græcos iniuria prouocare, mo-
 do vicissim ipse non læderetur. Respon-
 dent duces, se de his apud exercitum deli-
 beraturos: & interea legatos pro iure ho-
 spitij excipiunt, arcessitis etiam aliis, quos
 inuitari æquissimum erat. Ita facta re sacra
 de bubus abactis, & mactatis aliis victimis,
 epulum satis largum præbuere, quum in-
 grabatis inter cœnandum discumberent,
 ac poculis e cornu factis, quæ illa in regio-
 ne inuenerant, vterentur. Posteaquam li-
 batum esset, ac decantatus præan, primi
 Thraces surgebant, & armati ad tibiam
 saltabant, inque saltando alte & agiliter se
 monebant, quum gladiis etiam vterentur.

Κ τούτου δὲ ἐν τῇ ἀγα-
 τελῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀ-
 γροῦς ἔζων, οἱ δὲ λιπύ-
 ροι ἐκ τῆς παφλα-
 γονίας. ἐκλέπετο δὲ καὶ
 οἱ παφλαγῶνες δὲ μά-

λα τὰς ἀποκεδδονυμῶν, καὶ τῆς νυκτὸς δὲ
 τῆς πρὸς τὴν οὐρανὸν ἐπειράνο κακουργ-
 γῆν. καὶ τὸ πολεμικώτερον πρὸς ἀλλήλους εἶ-
 χον ἐκ τούτων. ὁ δὲ Κορύλας, ὅς ἐτύγχευε τὸ
 τε παφλαγονίας ἀρχὸν, πέμπει πρὸς τὸς
 Ἕλληνας ἀρεσθῆς, ἔχοντας ἵππους καὶ σολᾶς
 καλὰς, λέγωντας ὅτι Κορύλας ἐτοιμὸς εἶη τῶν
 Ἕλληνας μὴτ' ἀδικεῖν, μὴτ' αὐτὸς ἀδικεῖ-
 σθαι. οἱ δὲ στρατηγὸν ἀπεκρίναντο, ὅτι πρὸς μὲν
 τούτων ἐν τῇ στρατιᾷ βουλεύσονται, ὅτι ξε-
 νία δὲ ἐδέχονται αὐτοῖς. πᾶρεκέλευσαν δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οἳ ἐδόκει δίκαιότερον εἶ-
 ῆσαντες δὲ τῶν ἀρχμαλώτων τὸ βοᾶν καὶ βοᾶ
 ἀλλὰ ἱερεῖα, διαχίαν μὲν ἀρκέσειαν πᾶρ-
 χον, καὶ ἀκείμνοιο δὲ ἐν τῇ βῆσιν ἐδείπνου, σκίμπε-
 καὶ ἔπινον ἐκχεράτιων ποτηρίων, οἳς ἐνε-
 τυγχευοὶ ἐν τῇ χώρᾳ. ἔπειτα δὲ αἱ σπονδαὶ
 τ' ἐγένοντο, καὶ ἐπαύωισαν, ἀνέστησαν πρὸς
 τὸν θράκες, καὶ πρὸς αὐτὸν ὠρχήσαντο.
 κρυφῶς, καὶ τῆς μαχαίρας ἐχέοντο. τῆς ἡμέρας
 295 ἡμέρας.

lib. xi. p. 234, 45.
 Athen. l. p. 8, 19.

† Sequor
 lecturam
 marginu,
 ex Athe-
 neo. Alie-
 rum stra-
 menta si-
 gnificat.
 Thracum
 saltatio-
 nis.

λος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παύει, ὡς πᾶσι δοκεῖν
 πεπληχέναι τ' ἀνέχεσθαι ὅτι ἔπαυσε τεχνί-
 κῶς πῶς. καὶ ἀνέχεσθαι οἱ παφλαγῶνες. καὶ ὁ
 μὲν, σκυλεύσας τὰ ὄπλα τῶ ἕτερου, ἔξῃ αὖ-
 δων τ' αἰδαλῆα· ἄλλοι δ' καὶ τῶν θρακῶν τὸν
 ἕτερον ἔξέφερον ὡς τεθνεῶτα. ἡ δὲ σάδεν,
 πεπονηῶς. μὲν τὸ ἀνιάνες καὶ μάγνητες ἀνέ-
 ησαν, οἱ ὄρχου τὸ πῦν κερταίαν καλουμένη,
 νῦν ἐν τοῖς ὄπλοις. ὁ δὲ ἔπος τ' ὄρχησεως ἡ
 ὕδρ' ὁ μὲν, ὡς ἀνιάνες τὰ ὄπλα, ἀπείρη καὶ
 ζῶν γλατῆ, πυκνὰ μετὰ σφρόδμος ὡς φο-
 βούμνος. ληθῆς δὲ πρὸς ἔρχεται. ὁ δὲ, ἐπι-
 δρῶν πρὸς ἴδεται, ἀπορῶν ἀρπάσας τὰ ὄπλα,
 καὶ μάχεται πρὸς τὸ ζῶν γλατῆ (καὶ ἔτοι τῶν
 ἐπιόω ἐν ῥυθμῶ πρὸς τὸν αὐλὸν) καὶ τέ-
 λος ὁ ληθῆς δῆσας τὸν ἀνδρα, καὶ ὁ ζῶν γλατῆ
 ἀπάγει, εἴποτε δὲ καὶ ὁ ζῶν γλατῆ τὸν λη-
 θῆν. εἴποτε δὲ τὸς βοῖς ζῶν γλατῆ, ὅπισθ' αὖ
 χεῖρε δεδεμένον ἐλαύνει. μὲν τὸ μυσὸς εἰς-
 ἤλθεν, ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χεὶ ἔχων πέλιον, καὶ
 ποτὲ μὲν ὡς δύο ἀνιάντες ἀνιάντες μιμούμενος
 ὄρχητο, ποτὲ δὲ ὡς πρὸς ἕνα ἔρχητο τῶν
 πέλιον, ποτὲ δὲ ἐδίητο καὶ ἔξελκόμενος, ἔχων
 τὰς πέλιον ὡς ὅτι ἔχων καλῶ φαίνοσθαι.
 τὸ τέλος δὲ ὁ ἀρσικὸν ὄρχητο, τ' κροτῶν τῶν
 πέλιον, καὶ ἄκλαζε, καὶ αἰείατο. καὶ τῶν
 πηλῶν ἐν ῥυθμῶ πρὸς τὸν αὐλὸν ἐπιόω ἵδεται
 δὲ τούτῳ * ἐμπίνοντες οἱ μακρῆς, καὶ ἄλ-
 λοι πῆς τῶν θρακῶν αἰασάντες, ἔξοπλι-
 σάμενοι ὡς ἐδίωκτο κάλλιπα, ἤσαν τε ἐν
 ῥυθμῶ, πρὸς τὸν ἀνιάντες ῥυθμῶν αὐλούμε-
 νοι, καὶ ἔπαυονσιν, καὶ ὄρχησαν ὡς πρὸς ἐν
 τῶν πρὸς τῶν θεοῖς τ' ἀρσικῶν. ὄραντες
 δὲ οἱ παφλαγῶνες δῆν' ἐτοιμοῦντο, πᾶσας
 τὰς ὄρχησεως ἐν ὄπλοις εἶ). ὅτι τούτῳ ὄραν
 ὁ μυσὸς τ' ἀκπλητομένοις αἰσῶν, πείσας τῶν
 θρακῶν ἡνὰ πεπαμένον ὄρχησεως εἰσα-
 γὰ, σκυλεύσας ὡς ἐδίωκτο κάλλιπα, καὶ ἀ-
 σπῖδα δοῖς κύβητ' αὐτῇ. ἡ δὲ ὄρχησαν
 πυρρίχην ἐλαφρῶς. ἐν τούτῳ κρότος ἡ πο-
 λῆς. καὶ οἱ παφλαγῶνες ἠρώτων, εἰ καὶ γυ-
 νῆδες σκυεμάχοντο αἰσῶν. οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι
 αὐτῶν καὶ αἱ βεβαίως εἶεν βασιλέα ἐκ τῶν
 στρατοπέδου. τῇ μὲν οὖν νυκτὶ τῶν τῶν
 τέλος ἐξήρτο. τῇ δὲ ὑπεραίρα πρὸς ἔχον αἰσῶν
 εἰς ὁ στρατόμα, καὶ ἔδωκε τοῖς στρατιώταις,

Ad extremum, vnus alterum feriebat; vt
 nemini non casus vnus eorum videretur.
 At alter certo quodam artificio ferierat.
 Tollebant ad ea Paphlagonες clamorem.
 Hinc quum victor alteru armis spoliasset,
 cantans† Sitalcā exhibat: alij vero Thracες
 victum veluti mortuum efferebant. At illi
 nihil mali acciderat. Deinde cum Æmia-
 nenſibus Magnetes surgebant, qui saltati-
 onem eam, quam ſementariam vocant,
 armati exhibebant. Hæc saltatio in hunc
 modum instituebatur. Quidam positis ar-
 mis, ac boues iunctos agens, ſementem facit;
 seque frequenter admodum cōuertit, quasi sibi
 metuat. Deinde accedit ad eum prædo, quo
 præuiso, arma corripit, prædoni occurrit,
 ante iugum dimicat. Geruntur & hæc ad
 tibiarum numeros. Tandem prædo, postquam
 ligauit hominem, vna cum ipſo iugum abigit.
 Nonnumquam iugarius prædonem superat,
 eumque bubus iungit, ac manibus post tergum
 reuinctis agit. Postea Mysus ingressus,
 vtraque manu peltam gestabat; ac modo
 quidem ita saltabat, vt exprimere gestu
 videretur, quasi cū duobus aduersariis
 pugnaret; modo cetris ſic utebatur, quasi
 cum vno congregaretur; modo se circumagebat,
 & in caput etiam præcipitem se prouoluebat,
 quum nihilominus cetras retineret; vt illud
 adeo spectatu periuicundum videretur. †
 Quidam & Perſico ritu saltabat, & cetris
 complotis in genua procumbens, vicissim
 surgebat. Atq; hæc omnia faciebat ad
 tibiarum modos. Mantineses quum† successissent,
 ac de ceteris Arcadibus etiā nonnulli
 surrexissent, armis quamelegantissime
 instructi ad numerum incedebant, præcinente
 tibia modum armatarum saltationi conuenientem,
 simulque præane inchoato perinde saltabant,
 † atque Deorum in supplicationibus fieri
 cōſuevit. Quæ omnia quum Paphlagonες
 adſpicerent, mirificum quiddam esse
 ducebāt, saltationes hæc vnuerſas in armis
 ſuſcipi. Quare quum ad tonitos esse Mysus
 ille videret, Arcade quodam perſuaſo,
 qui saltatriculam habebat, eam quam pulcher-
 rime poterat ornatam introducit, dato ei
 ſcuto leuiore. Saltabat illa Pyrricham
 agilitate. Tum vero plauſus ingens excitatus,
 interrogatibus Paphlagonibus, an & mulieres
 vna cum ipſis alea prælij ſubiſſent:
 Reſponſum his, regem ab iis ipſis eiec-
 tum e caſtris fuiſſe. Hic ea nocte rerum
 exitus fuit. Poſtridie Paphlagonες ad
 exercitum adducunt, factumq; decretum a
 militibus,

ὡς πᾶσι
δοκεῖν

καὶ πῶς
τ' κροτῶν

† ἀρσικῶν

ἐκ πηλῶν

† Videtur
fuisse can-
tionis ge-
nus, cui no-
men fuerit
a Sitalca
Thracum
rege, de quo
Thucyd. lib
11.

† Saltatio
ſementariæ

† Mysus
saltatio.

† 513ol. Eumip. Alceſt. v. 798. Πῶς
ἀνιάντες ἐξῆν, ὅτι οὐκ ἔχοντα
gemma his Suidas, et Hesychius

† Lectio
marginis

† Lectio
marginis

† Alique
per ſolet,
quæ ſacræ
proceſſus
habentur.

ultro citroq; ab iniuriis abstinendum esse. Quare confecta, legati discedunt. Græci, quia satis magna nauium adesse copia videretur, conscensis iis, diē ac noctem vento secundo nauigāt, quum Paphlagoniam ad sinistram haberent. Postridie Sinopen perueniunt, & in portum se receperunt ad Harmenen Sinopæ. Sinopenfes Paphlagonum finibus continentur, coloni Milefiorum. Mittunt hi Græcis hospitalia munera, nimirum $\pi\iota\tau\iota\sigma$ farinae medimnos, vini $\epsilon\iota\sigma$ $\iota\sigma\tau$ amphoras. Hoc loco Cherisophus etiam cum triremibus aderat. Ac milites quidem bona in spe erant, futurum, ut quum veniret, aliquid eis adferret. At ille nihil adferebat, sed renūtiabat dumtaxat, ab Anaxibio nauarcho, & ceteris, magnopere Græcos laudari; eundemque Anaxibium esse pollicitum, quamprimum egressi Pontum essent, habituros stipendium. Apud Harmenen dies v sunt commorati. Et quia propius sibi iam a Græcia viderentur abesse, magis etiam, quam prius, subiit animos cogitatio; committendum non esse, ut domum inopes redirent. Existimabant ergo, si ducem vnum crearet, rectius ei die ac noctu pariturum exercitū, quam si multi cum imperio præessent. Quod si quid esse clam oporteret, eadem ratione facilius occultatum iri; ac si quid anteuertendum esset, minus occasiones negligi. Nec enim hoc pacto requiri colloquia tua, sed quod vnus decreuisset, perfici. Superiore vero tempore duces omnia ex suffragiorum numero gessisse. Quum in his cogitationibus versaretur, ad Xenophontem se conuertebant, quem præfecti cohortibus adeuntes, narrant hanc exercitus sententiam esse: simul eorum vnusquisque declarata sui erga ipsum animi beneuolentia, ut imperium acciperet, suadebat. Non nolebat hæc Xenophon, quum ipse secum existimaret, apud amicos id sibi honorem amplioem conciliaturum, & nomen suum in patria clarius ex eo futurum. Etiam posse fieri, ut emolumentum aliquid ipse exercitui adferret. Huiusmodi cogitationes excitabant eum, ut ducis munus expeteret, qui vnus potestatem summam obtineret. Econtrario, hæbat in dubio, quum secum perpenderet, futuros euentus nemini non obscuros esse; ideoq; rem periculo non carere, ne videlicet partā hactenus gloriam omnem amitteret. Quū hoc pacto, quidnam eligendum esset, dubitaret: visus est sibi rectissime facturus, si Deos cōsuleret.

Hoc enim est $\kappa\epsilon\rho\alpha\mu\epsilon\iota\sigma\sigma$, secundum Dioscorum nimirum XLVIII sextariorū mensura.

Consilium exercitus de vno quodam imperatore creando.

μητε ἀδικεῖν παφλαγῶνας, μητε ἀδικεῖσαι. μὲν τὸ οἱ μὲν πρὸς ἑσβας ὄχοντο· οἱ δὲ ἔλληες, ὅτι πλοῖα ἰκανὰ ἔδδκει παρῆναι, αἰαθαίντες ἐπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνύμαλι καλῶ, ἐν ἀεισερεῖ ἔχοντες πλὴ παφλαγῶνας, τῆ δὲ ἄλλη ἀφικνοῦνται εἰς σινωπέω, καὶ ὠρμίσαντο εἰς δρμύλιω τῆς σινωπέως. σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν τῆ παφλαγῶνικῆ, μιλησίων δὲ ἀποικεῖ εἰσίν. οὗτοι ξένια πέμποισι τοῖς ἔλλησιν, ἀλφίτων μὲν μεδίμνους Βπειθαλίους, εἰνού δὲ κερεῖμα χίλια καὶ πενταχόσια. καὶ Χείσοφος ἐλθὼν ἦλθε τρεῖς ἔχων. καὶ οἱ μὲν φραδύωται πρὸς ἐδύκων ἀγριτὰ πσιφίσιν ἠκεῖν· ὃ ἦγε μὲν ὁσθεν, ἀπηγέλλετο δὲ, ὅτι ἐπαμνοῖν αὐτοῖς καὶ Αναξίβιος ὁ ναύαρχος, καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅτι ὑπερχήστο Αναξίβιος, εἰ ἀφικνοῖντο ἔξω τῆς πόντου, μαθοφορεῖν αὐτοῖς ἔσεσθαι. καὶ ἐν ταύτῃ τῇ δρμύλιῃ ἔμειναν οἱ φραδύωται ἡμέρας πέντε. ὡς δὲ τῆς ἐλλάδος ἐδύκων ἐγίγνεσθαι, ἦδη μάλλον C ἢ πρὸς ἀθεν εἰσῆλθὼν αὐτοῖς, ὅπως αὐ καὶ ἔχοντες π οἴκα δὲ ἀφίχοντο. ἠγήσαντο οὖν, εἰ εἶνα ἔλθοντο δρῶντα, μάλλον αὐ, ἢ πολυαρχίας οὐσης, διύασθαι τὸν εἶνα χεῖσθαι τὰ φραδύματι καὶ νυκτός καὶ ἡμέρας· καὶ εἶπὶ δέοι λαιθάνην, μάλλον αὐ καὶ κρύπτεσθαι καὶ εἶπὶ αὐ δέοι φθάνην, ἢ πῆον αὐ ὑπερῆλθην. οὐ γὰρ αὐ λόγων δειν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ ὁ δόξαι τὰ εἰ πρὸς ἀνεσθαι δμ. τὸν δὲ πρὸς ἀθεν χεῖρον ἐκ τῆς νικώσης ἔπρσθηον πῆρτα οἱ φρατηροί. ὡς δὲ D ταῦτα διεισοῦντο, ἐξέποντο ὅτι τὸν Ξενοφῶντα, καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον πρὸς οἰόντες αὐτὰς, ὅτι ἡ φρατὰ οὕτω γινώσκῃ, καὶ δύνωσαν ἐνδφκνύμνος ἕκαστός τις ἐπειθεν αὐτὸν ὑποσηῖαι πλὴ δρῶν. ὁ δὲ Ξενοφῶν τῆ μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ πλὴ ὑμῶν μείζω οὐτως εἰ αὐτὰ γινέσθαι [καὶ] πρὸς τὸς φίλους, καὶ εἰς πλὴ πόλιν τοῦ ὄμα τ μείζον ἀφίξεσθαι αὐ μείζονας τῆ. τυχὸν δὲ καὶ ἀγαθοῦ πινος αὐ αἶπος τῆ φραυῖα γινέσθαι. τα μὲν δὲ τοιαῦτα ἐν θυμῷ ματῆ E ἐπῆρεν αὐτὸν, ὅτι θυμῶν αὐτοῦ κέρταρα γινέσθαι δρῶντα. ὅποτε δὲ αὐ ἐνθυμῶντο, ὅτι ἀδῆλον μὲν πῆρτι ἀνθρώπων, ὅση δὲ μῆρον ἔξῃ, δὲ ἔτο δὲ κίνδυνος εἶν, μὴ καὶ τ πρὸς φρασμίειν δόξαν ἀποβῆσθαι, ἢ πορῆτο. ἀπορῆ μὲν δὲ αὐτὸ δὲ χερῖναι, ἔδδξῃ κέρταρον εἶ) τοῖς θεοῖς ἀναχθῆναι αὐσθαι. καὶ πρὸς α-

πειθαρη

μείζονας

sum esse. Sin me omnino ducem esse volentis, mirum mihi non erit, futurum non neminem, qui non mihi solum, sed vobis etiam succenscat. Posteaquam haec loquutus esset, multo plures surgebant, qui Xenophonti deferendum esse imperium dicerent. Et Agasias Stymphalius ridiculum aiebat esse, si quidem ita res se habeat, non tum etiam irasci Lacedaemonios; quum nonnullis, ut vna prandeant, conuenientibus, magistrarium homini Lacedaemonio non defertur. Nam si hoc valebit, ne nobis quidem esse praefectis cohortium licebit, uti videtur, qui Arcades sumus. Tum vero, quod recte loquutum esse Agasiam iudicarent, plausus ingens excitatus. Et Xenophon animaduertens amplius agendum, progressus in medium ait: Ut plane rem intelligatis, milites, per Deos ac Deas omnes sancte iuro, me postea, quam voluntatem vestram perspexissem, quaesivisse per exta, vobisne consultum esset, imperium hoc in me conferre, ac mihi illud ipsum accipere. Tum Dij rem omnem in extis adeo perspicue mihi significarunt, ut vel rudis extispicina intelligeret, ab hoc summo imperio mihi abstinendum esse. Ita demum Cherisopho magistratum mandant. Is posteaquam creatus esset, procedens in medium, ait: Scitis, milites, nullam me seditionem excitatum fuisse, si alium creassetis. Cum Xenophote quidem certe actum bene est, quod a vobis lectus non fuerit. Nam Dexippus eum apud Anaxibium, quantum potuit, est criminatus, quum quidem ipse in primis os ei obstrueret. Aiebat, existimare se, male ipsum collegam habere Timasionem Dardanensem, vnum de Clearchi militibus, quam se, natione Laconem. Enimvero quum me delegeritis, adnitar & ipse, ut vobis pro meis viribus commodem. Vos ad iter sic vosmet comparate, ut cras, si tempestas idonea fuerit, soluamus. Et quia sumus Heracleam nauigaturi, dare operam debent omnes, ut eo perueniant. De ceteris, quum eo peruentum fuerit, consultabimus. Postridie vento secundo soluunt, ac biduum propter litus maris nauigant. Inter nauigandum litus Iasonium adspectant, ad quod Argo fertur adpulisse; itemque fluminum ostia, primum Thermodontis, deinde Halyis, tertio Parthenij. Quem praeteruecti. Heracleam perueniunt, urbem Graecam, Megarensium coloniam in Maryandenorum finibus sitam. Portum propter Acherusiadem peninsulam ingressi sunt.

Αζ. ἀνδὲ ἐμὲ ἔλθοιτε, σὶν αἰ ψαυμένοι μὲ εἶ
 ἵνα ὄρεσθε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀξιοῦμαι. ἐπεὶ
 δὲ ταῦτ' εἶπε, πολὺ πλείονες ὄξαισαντο λέ-
 γοντες ὡς δεοὶ αὐτὸν εἶναι. Αἰγασίας δὲ ὁ
 συμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἴη, εἰ οὕτως ἔ-
 χθ, ὡς ἴσχυροῦνται λακεδαίμονιοι καὶ εἰ ἄλλοι οὐκ ὄντι
 σκευάσθηται σκευάζοντες μὴ λακεδαίμονιον
 συμποσίωρον αἰρῶνται, ἐπεὶ τούτω γε τὸ εἶναι ἔγωγε
 εἶπον, ὅσδε λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξοισι, ὡς εἴποιεν, ὅτι
 εἰσὶν ἄριστοι. εἰ ταῦτα δὴ, ὡς δὲ εἶπόν-
 Βες τῶν Αἰγασίου, ἀνεθροῦθησαν· καὶ ὁ Ξενο-
 φων, ὅτι εἶρα πλείονος εἰδέον, παρελθὼν
 εἶπεν· ἀλλ', ὦ ἄνδρες, εἶπον, ὡς πόρῳ εἰδῆτε,
 ὁμνύω ὑμῖν θεοῖς πάντας καὶ πάσας, ἢ μὲν
 ἐγὼ, ἐπεὶ τίς ὑμετέραν γνώμην ἠδανό-
 μιν, ἐθύομεν, εἰ βέλποιν εἴη ὑμῖν τε ἐμοὶ
 ὅτι βέλποιν ταύτην τίς εἰρήνην, καὶ ἐμοὶ ἕσο-
 σθῆναι· καὶ ἐμοὶ οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τῷ ἱερῷ
 ἐσημῆσαν, ὡς καὶ ἰδίῳ τῇ αἰ γαίῃ, ἐπὶ ταύ-
 της τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαι με δεῖ. οὕτω
 C ἢ Χερσίσοφον αἰεσῶνται. Χερσίσοφος δὲ εἶπε
 ἠρέθη, παρελθὼν εἶπεν. ἀλλ', εἶπον, ὦ ἄνδρες,
 τῆτο μὲν ἴσθε, ὅτι σὶν αἰ ἔγωγε ἐσαΐαζον, εἰ
 ἄλλον εἴλεσθε. Ξενοφῶντα μὲν, εἶπον, ὠνήσα-
 τε οὐχὲν ἐλόμην· ὡς καὶ ἰὼ Δέξιππος, ἠδὲ
 διέβαλεν αὐτὸν πρὸς Α. ἀξίσιον ὅ, πειδίω-
 C ἔ, καὶ τὴν μάστιγα ἐμοὶ αὐτὸν σιγάζοντες. ὁ δὲ μάστιγα ἐ-
 ἔφην νομίζον αὐτὸν Τιμασίῳ μάλιστά μιν ἀρ-
 χῆν ἐκλήσαντα δαρδανῆς ὄντι τῶν Κλεάρχου πε-
 στρατῶν μάστιγας, ἢ αὐτῶν, λάκωνι ὄντι. ἐπεὶ μὲν
 D τοὶ ἐμὲ εἴλεσθε, εἶπον, καὶ ἐγὼ πειράσομαι ὅ, π
 αὐδὲ ἰσχυροῦνται ἀγαθὸν ποιεῖν. καὶ ὑμεῖς οὐ-
 πτω τῶν ἀσθενῶν εἴσεσθε, ὡς αἰεὶον, εἰσὶ πολλοῖς
 ἢ αἰσθημένοι. ὁ δὲ πολλοῖς ἔσαι εἰς ἠεράκλειαν·
 ἀπὸ τῶν οὐκ ἔσκεῖσε πειράσθαι ἠεράκλειαν. τα δὲ
 ἄλλα, ἐπεὶ δὲν ἐκείσε ἔλθωμεν, βουλοσόμε-
 θα. εἰ τὸ δὲν τῇ ὑπεραίῳ αἰαζόμενοι πνύ-
 ματι καλῶ, ἐπλεον ἡμέρας δύο τῶν γῆν.
 καὶ τῶν πλείοντες ἐπέωρεσθαι τῶν ἰασονίαν
 αὐτῶν, εἰδα ἢ εἰσὼν λέγεται ὀρμίσσασθαι, καὶ
 E τὸ ποταμὸν τὰ σώματα, πρὸς τὸν μὲν τῶν τῆρ-
 μάδοντος, ἐπειτα δὲ τῶν ἄλλου. μὲν δὲ τῶν τῶν
 παρηνίς. ἔπειτα δὲ τῶν πλείοντες, ἀφίχοντο
 εἰς ἠεράκλειαν, πόλιν ἐλλυίδαν, μετὰ τῶν ἀ-
 ποιχῶν, ἔσαι δὲ ἐν τῇ μετὰ τῶν ἀλλοῦ χώρα. καὶ ἰεῖον.
 ὠρμίσσασθαι τῶν τῶν ἀχερουσιάδι χερρόνῳ.
 εἰδα

ἐνθα λέγεται Ἡρακλῆς ὅτι τὸν κέρβερον κύ-
να καταβιάσται, οὗ νῦν τὰ σημεῖα δεικνύοισι
τῆς καταβάσεως, ὃ βάθος πλέον ἢ ὅτι δύο
στάδια. ἐν ταῦτα ποῖς ἔλλησιν οἱ Ἡρακλεώ-
ται ξείνα πέμπουσι, ἀλφίτων μεδίμνους
τειχλίους, καὶ οἴνου κερσμία διγάλια, καὶ
βοῦς εἴκοσι, καὶ οἶς ἑκατόν. ἐν ταῦτα δὲ τῆ
πεδίου ῥῆ ποταμὸς, λυκὸς ὄνομα, ὡς ὡς
δύο πλέθρα. οἱ δὲ στρατῶται συλληγύτες
ἐβουλόοντο πῶ λοιπὴν πορείαν, πότερον
εἴ γὰρ ἢ εἴ τῆ θάλατταν χεῖν πορεύεσθαι ἐκ Β
τῆ πόντου. αἰατὰς δὲ Λύκων ἀρχὸς, εἶπε
θαυμάστο μὲν, ὦ ἄνδρες, τῶν στρατηγῶν, ὅτι
οὐ πειράσθαι ἡμῖν ἐκ ποείζην σιτηρέσιον. τὰ
μὲν γὰρ ξείνα οὐ μὴ γήνηται τῆ στρατῶν τελευτῶν
ἡμερῶν οἷα ὁπόθεν δὲ ὅπισσιπασάμνηροι πο-
ρεύσόμεθα οὐκ ἔστιν, ἔφη. ἐμοὶ οὖν δοκεῖ, αἰ-
τεῖν τὸς Ἡρακλεώτας μὴ ἔλαττον ἢ τειχ-
λίους κυζικίους. ἄλλος δὲ εἶπε, [μυῖος μι-
θόν * μὴ ἔλαττον ἢ μυρίους, καὶ ἐλομήρους
πυρέσθαι αὐτῆκα μάλα ἡμῶν καὶ θημῶν
πέμπειν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ εἰδέναι ὅ, τι αἱ C
ἀπαγγέλλωσι, καὶ πρὸς ταῦτα βουλεύε-
σθαι. οἱ τῶν πρὸς ἐβάλλοντο πρὸς τὸς
πρὸς τὸν μὲν Χερσίφρον, ὅτι δὲ ἔχων ἦρητο εἰ-
σὶ δὲ, οἱ καὶ Ξενοφῶντα. οἱ δὲ ἰσχυρῶς ἀπε-
μαχρῆτο. ἀμφοῖν γὰρ τὰ ταῦτα ἐδόκει, μὴ ἀ-
ναγκάζην πόλιν ἐλλυμίδα καὶ Φιλίαν, ὅ, τι
μὴ αὐτοὶ ἐθέλοιντες διδόν. ἐπεὶ δὲ οὖν οὗτοι
ἐδόκειν ἀπεσθῆναι οἱ, πέμπουσι Λύκα-
να Ἀρχὸν, καὶ Καλλίμαχον παρράσιον, D
καὶ Ἀγασίαν συμφάλιον. οὗτοι ἐλθόντες ἔ-
λεγον τὰ δεδογμένα, τὸν δὲ Λύκωνα ἔφα-
σαν καὶ ἐπαπειλῆν, εἰ μὴ τὸ ποιήσασθαι ταῦ-
τα [πρῶτα *. ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἡρακλεώ-
ται, βουλόσασθαι ἔφασαν καὶ αὐτὸς τὰ τε
χεῖματα ἐκ τῶν ἀρχῶν σιωπῆρον, καὶ πῶ
ἀρχῶν εἰσω ἀεσθῆσασθαι, καὶ αἱ πύλαι
ἐκέκλιντο, καὶ ὅτι τῶν τῶν ὄπλα ἐ-
φάνετο. ἐκ τούτου οἱ ταραχάσαντες ταῦτα, E
τὸς στρατηγῶν ἠπῶντο ἀφαιρέσθαι τὸ πρῶ-
ξιν. καὶ σιωπῆρον οἱ ἀρχῶν καὶ οἱ ἀρχοί.
πρὸς τῆς δὲ μάλα αὐτῶν Καλλίμαχος
τὸ παρράσιος, καὶ Λύκων ὁ ἀρχὸς. οἱ δὲ
λόγῳ ἦσαν αὐτοῖς, ὡς ἀρχῶν εἶν, δέχθη ἕνα ἀ-
πῶν πελοποννησίων καὶ λακεδαίμωνίων, μηδεμίαν δυνάμιν παρεχόμερον εἰς τὴν στρατῶν.

A Descendisse hoc loco Herculem ad Cer-
berum canem fama est, ac descensus etiam
nunc monumenta monstrantur, lo-
co stadiis duobus profundiore. Mittunt huc
Græcis Heraclienfes hospitalia munera,
ITICIS farris medimnos, ITICIS vini am-
phoras, xx boues, oues c. Labitur ibidem
per campum amnis, cui nomen Lycus, la-
titudine duum plethrorum. Quum hoc
loco milites conuenissent, de reliquo iti-
nere consultabant, terrane potius, an mari
esset exeudum e Ponto. Tum surgens Ly-
co Achæus, in hanc sententiam loquutus
est: Miror equidem, milites, quid causæ
fit, quamobrem non dant operam duces,
vt stipendium aliquod nobis quarât. Nam
ex donis hospitalibus vix triū dierū victus
exercitui suppetet, nec locus vllus est, quo
proficisci frumentatum possimus. Qua-
propter arbitror petendos nobis esse ab He-
raclienfibus nūmos Cyzicenos haud pau-
ciores ITICIS. Et alius subiecit, petendum
mēstruum stipēdium, vt minimum CCICIS
Cyzicenorū. Deligēdi etiam legati, qui
statim nobis heic sedētibus ad urbem mit-
tantur, vt quid nobis renuntient intelliga-
mus, & ad hoc consilia nostra accommo-
demus. Itaq; deinde legatos designât, pri-
mum omnium Cherisophum, quod is im-
perator lectus esset, nonnullis Xenophonem
producentibus. Illi vero vehementer
repugnabant, quod eadem vterque statu-
eret, Græcam nimirum urbem, & amicitia
coniunctam, non esse cogendam. extra
quam si quid lubens donare vellet. Quare
quum hi viderentur nō satis alacriter rem
suscepturi, Lyconem Achæum, Callima-
chum Parrhasium, & Agasiam Stympha-
lium mittunt. Illi quum Heracleam venis-
sent, quid esset ab exercitu decretum, ex-
ponunt. Lyconem fama est, etiam minas
addidisse, ni hæc facerent. Heraclienfes
audita illorum oratione, deliberaturos se
de re tota respondent, ac mox quidquid
esset rerum in agris, ad urbem compor-
tant, forum eodem transferunt; portis de-
nique clausis arma in muris conspicieban-
tur. Ibi tum harum barbarum auctores cri-
minari duces, quasi causæ obfuisent. Sim-
ul & Arcades cum Achæis coire, impel-
lentibus in primis eos Callimacho Parrha-
sio, & Achæo Lycone. Iactare illi voces, in-
dignū esse, Peloponnesijs ac Lacedæmoniis
vnum quemdā Atheniensem cum imperio
præesse, qui nullis exercitū copiis auxisset.
Peloponnesij
aduersus
Xenophonem
ce-
teros duces,
cōspirant.

ταυτα

ποιήσεν

Præterea labores ab ipsis exhauriri, aliis emolumenta cedere: quod eo sit indignus, quia salutis omnium auctores ipsi extitissent. Arcadibus scilicet eam, & Achæis deberi, cum quibus comparata reliquæ copiar, nullæ essent. Et constabat reuera exercitus amplius dimidia parte ex Arcadibus & Achæis. Quod si ergo saperent, coirent, ducibus lectis seorsum iter facerent, operam denique darent, ut aliquod ipsi emolumentum caperent. Hanc in sententiam facto decreto, si qui cum Cherisopho erant vel Achæi vel Arcades, cum vna cum Xenophonte deferunt; quumque coiuissent, decem ex suis duces creant. Decretum hoc quoque, ut illi pro suffragiorum numero, quidquid visum esset, gererent. Ita tum Cherisopho summum imperium die, ex quo mādatum ei fuerat, sexto vel septimo eit abrogatum. Volebat vna cum ipsis Xenophon iter facere, quod existimaret id fore tutius, quam si seorsum quisque pergeret. Verum hortatu Neonis factum, ut iter ipse pro se institueret: quod is de Cherisopho audiuisset, præfectū Byzantij Cleandrum constituisse cum triremibus in Calpæ portum venire. Quapropter hoc Xenophonti consilij dabat, ne quis triremium particeps esset; ipsis tātum cum militibus suis nauigantibus. Præterea Cherisophus partim eorū, quæ acciderāt, indignitate motus, partim exercitus odio, quod ex eo tempore conceperat, potestatem Xenophonti faciebat agendi, quod vellet. Xenophon autem, quum in eo persisteret, ut exercitu valere iusso, nauigaret: forte rem sacra Herculi Duci facit, eumq; cōsulit, vtrum rectius facturus esset, si cum iis militibus, qui remanserant, expeditionem susceperet: an vero, si eos missos faceret. Heic per exta Deus illi significat, apud exercitum manendum esse. Quo factum, ut trifariam copia diuiderentur. Nam Arcades & Achæi erant supra $\text{IIIICIO} \& \text{IO}$, omnes grauis armaturæ pedites. Cherisophus armaturæ grauis $\text{CIO} \text{ cccc}$ habebat, cetratos fere IOCC , qui $\dagger$ Thraces erant, & Clearchum sequuti fuerant. Xenophon grauis armaturæ pedites $\text{CIO} \& \text{IOCC}$ habebat, cetratos ccc . Idem solus ab equitatu instructus erat, qui XL plus minus equitibus constabat. Arcades, postea quam naues ab Heracliensibus impetrassent, primi nauigarunt; ut subito Bithynos adorti, quamplurima auferrent.

† al. Arcades. minus recte.

καὶ τὸς μὲν πόνοις σφᾶς ἔχον, τὰ δὲ κέρδη δύνανται, καὶ ταῦτα τῶν σωτηριᾶν σφᾶν κατεργασμένων. εἴ γὰρ τὸς κατεργασμένους, ἄρκυδας καὶ ἀρχαίους, ὃ δὲ ἄλλο στρατόμαχος ὄντων εἴ. καὶ ἡ δὲ τῆ ἀληθείᾳ ὑποθήμισυ τὸ ἄλλου στρατομάχου ἀρκυδῆς καὶ ἀρχαί. εἰ οὖν σωφρονοῖεν οὗτοι, συζάντες, καὶ ἡ στρατηλαχοῦ καὶ ἐλόμβροι ἐαυτῶν, καθ' ἑαυτῆς τε αἰ τῶν παρείαι ποιοῖντο, καὶ πειραδι το ἀγαθόν πη λαμβάνον. ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἀπολιπόντες Χερεισοφον, εἴπινες ἦσαν παρ' αὐτῶν ἀρκυδῆς ἢ ἀρχαί, καὶ Ξενοφῶντα, σιωέσσαν, καὶ στρατηγῶν ἀερωῦται ἐαυτῶν δέκα. τούτοις δὲ ἐψηφίσαντο ἐκ τῆς νικώσης ὃ, πη δοκίμη, τῆτο ποίσην. ἢ μὲν οὖν τὸ πρῶτος ἀρχὴ Χερεισοφῶν ταῦτα κατελύθη, ἡμέρα ἕκτη ἢ ἑβδόμη, ἀφ' ἧς ἤρθη. Ξενοφῶν μὲντοι ἐβούλετο καὶ ἡ μετ' αὐτῶν τῶν παρείαν ποιεῖσθαι, νομίζων οὕτως ἀσφαλέστερον εἶ, ἢ ἰδίᾳ ἕκασον ἐλλεῖσθαι, ἀλλὰ Νέων ἐπειθεν αὐτὸν, καθ' ἑαυτὸν πορεύεσθαι, ἀκρύσας τὸ Χερεισοφον, ὅτι Κλέανδρος ὁ ἐν βυζαντίῳ ἀεμοσῆς Φαίη τεύχερας ἔχων ἤξειν εἰς κάλιπης λιμῆνα. ὅπως οὖν μηδεὶς μετὰρ, ἀλλ' αὐτῶν καὶ οἱ αὐτῶν στρατιῶται ἐκπλῦσαν ὅτι τῶν τεύχερων, ἀφ' ταῦτα, σιωεβούλας, καὶ Χερεισοφος, ἀμα μὲν ἀθυμῶν τοῖς γενημημοῖς, ἀμα δὲ μισῶν ἐκ τούτου στρατόμαχος, ὅτι βέπει αὐτῶν ποίσην ὃ, πη βούλεται. Ξενοφῶν δὲ ἐπὶ μὲν ἐπεχείρησεν ἀπαλλαγῆς τῆς στρατίας ἐκπλῦσαι, δυομῶν δὲ αὐτῶν τῶν ἡγεμόνι Ηρακλῆ, καὶ κρινουμῶν, πότερε λαῶν καὶ ἀμεινον εἶη στρατεύεσθαι ἔχοντι τὸς παρεμειναντας τῶν στρατιῶν, ἢ ἀπαλλάτθαι, ἐσήμη ἐν ὃ τὸς τοῖς ἱερεῖς συστρατεύεσθαι. οὕτω γὰρ ὃ στρατόμαχος τεύχερας, ἀρκυδῆς μὲν καὶ ἀρχαί, πλείους ἢ τετρακισχίλιοι [καὶ πεντακισχίλιοι, * ὀπλίται πρῶτες. Χερεισοφῶν δὲ ὀπλίται μὲν εἰς τετρακισχίλιους καὶ χιλίους, πελτασαί δὲ εἰς ἑπτακισχίλιους, οἱ Κλεάρχου Θεᾶκες. Ξενοφῶντι δὲ ὀπλίται μὲν εἰς ἑπτακισχίλιους καὶ χιλίους, πελτασαί δὲ εἰς τετρακισχίλιους. ἱππικὴν δὲ μόνος ὄντι εἶχεν, ἀμφὶ τὸς τετρακισχίλιους ἱππέας. καὶ οἱ μὲν ἀρκυδῆς, ἀφ' αὐτῶν ἀρχαί μὲν πλοῖα ὄντα τῶν ἡρακλεωτῶν, ὡς οἱ πλείοσιν, ὅπως ἐξ ἀφῆνης ὅτι πεσόντες τοῖς βιθιωῖς λαβοῖεν ὅτι πλῆστα.

καὶ ἀπο-

Handwritten marginal notes in a cursive script, likely a continuation of the text or commentary, partially obscured by the binding of the adjacent page.

terea Thraces diuersis ex locis Græcos ad-
 oriebantur, & Græci permulti vulnerabā-
 tur, Thracum nemo. Ita factum, vt ex eo
 se loco mouere Græci nullo modo possēt,
 & a Thracibus ad extremum etiam ab a-
 qua repellerentur. Posteaquam ad diffi-
 cultatem magnam deducta res esset, de
 compositione fuit iniecta mentio. Heic de
 ceteris facile conuentum, saltim obsides
 nullos Thraces dabant, quos Græci postu-
 labant. Hac enim in parte hærebatur. At-
 que illo tunc loco res Arcadum erāt. Che-
 risophus autem tuto propter mare pergēs,
 ad Calpæ portum peruenit. Xenophonte
 per mediterranea iter faciente, forte pro-
 currentes equites ipsius ante copias reli-
 quas, in legatos, incertum quo pergentes,
 incidunt. Hi quum ad Xenophontem de-
 ducti essent, an alicubi alias esse copias
 Græcas animaduertissent, ab ipso interro-
 gantur. Tum illi omnia, quæ acciderant,
 commemorant; atque etiam adhuc illas in
 colle obsideri, vniuersa Thracum natione
 locum ex omni parte cingente. Heic illi
 homines diligenter adseruari iussi, vt vbi
 opus esset, itineris duces essent. Præterea
 speculatoribus decem constitutis, coactis-
 que ad concionem militibus, hæc ad illos
 a Xenophonte habita est oratio: Plerique
 Arcadum, milites, iam interemti sunt: ce-
 teri quodam in colle obsidentur. Sum ve-
 ro equidem in ea sententia, si illi pereant,
 minime nos saluos fore; præsertim quum
 tanta sit hostium multitudo, tantaque cō-
 fidentia. Quapropter optime nos facturos
 arbitror, si eis quammaturrime opem fe-
 remus: vt si quidem adhuc sunt incolu-
 mes, vna cum ipsis in hostem dimicemus,
 ac non soli relictī, soli etiam prælij aleam
 subeamus. Atque hoc quidem tempore
 proficiscendum nobis erit tantisper, dum
 ecenandi tempus adfit, ac deinde metanda
 castra. Inter eundem Timasio cum equi-
 tibus antecedit, & nos obseruet; simul eā
 considerans, quæ ante nos erunt, ne quid
 nos lateat. Misit & armaturæ leuis expedi-
 tos ad latera, montiumque vertices: vt si
 quid ex vlla parte conspicerent, sibi signi-
 ficarent. Addidit in mandatis, vt quidquid
 offenderent, quod exuri posset, ei flammās
 subiicerent. Nec enim fieri poterit, ait, vt
 hinc euadamus fuga: quum ab altera parte
 magnum iter habituri simus; si redeamus
 Heracleam: neque minus, si Chrysolim
 contendamus. Ne dicam, hostes vicinos esse.
 Ad Calpæ quidem portum, vbi nunc
 esse Cherisophum arbitramur, si quidem

¶ Lectio
 marginis
 habet, ut
 ferret.

Xenophon
 Arcadi-
 bus, a qui-
 bus deser-
 tus fuerat,
 opem fert.

ἄλλοι δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου καὶ τῶν μὲν πολλοὶ ἐ-
 πιδύοντο, τῶν δὲ ὀλίγοι. ὡς δὲ κινηθῆναι οὐκ
 ἐδύνατο ἐκ τῆς χειρὸς, ἀλλὰ τελευτῶντες
 καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἶργον αὐτοῖς οἱ Θράκες. ἐ-
 πεί τ' ἄπορία πολλὴ ἦν, διελέγθητο παρὶ σπον-
 δῶν καὶ τὰ μὲν ἀπὸ ἀμολόγητο αὐτοῖς, ὁμή-
 ρους δὲ οὐκ ἐδίδουσαν οἱ Θράκες, αἰτιῶνται
 τῶν ἐλλείπων, ἀλλ' ἐν τῷ ἰσχυρῷ. τὰ μὲν δὲ
 τῶν ἀρχαίων οὕτως εἶχε. Χερσίσοφος δ' ἀ-
 σφαλῶς πορθομένης τῆς ἀλατῆαι, ἀφι-
 κνῆται εἰς κάλπησι λιμένα. Ξενοφάνη δ' ἀπὸ
 τῆς μεσογαίας πορθομένης οἱ ἵπποις παρ-
 κατατόνους ἐν τῷ χερσίσοφῳ τῶν ἀλατῆαι πο-
 ρθομένης ποῖ. καὶ ὅτι ἤδη ἦσαν παρὸς Ξε-
 νοφάνητα, ἐρωτᾷ αὐτοῖς εἰπέ ἡσθηταί ἄλλου
 φράδιματος ἐλλείπων. οἱ δ' ἔλεγον πάντες
 τὰ γενηθήσασθαι, καὶ νῦν ὅτι πολιορκεῖται ὅτι
 λόφος, οἱ δὲ θράκες πάντες παρὶ κεκυκλωμένοι
 εἶεν αὐτοῖς. ἐν τῷ τῆς μὲν αἰδεσφοῖς τοῖς
 ἐφύλακτον ἰσχυρῶς, ὅπως ὑγίμονες εἶεν, ὅτι
 δέοι σχοποιῖς τὴν ἀλατῆαι δέκα, συνέλεξε τοῖς
 φραπῶτας, καὶ ἐλέξεν. Ἄνδρες φραπῶται, τῶν
 ἀρχαίων οἱ μὲν τεθνήσκουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ὅτι λό-
 φος ἵκοντο πολιορκεῖν. νομίζω δὲ ἔγωγε, εἰ ἐκεί-
 νοι σπολεῖν, καὶ ἡμῖν εἶναι ὁδομίαν σωθῆ-
 ναι, οὕτω μὲν πολλῶν οἰωνοῦν πολεμίων, οὕτω δ'
 περὶ ἀρσκήτων. κερσίσοφον οὖν ἡμῖν ὡς ταχιστα
 βοηθήσει τοῖς ἀδράσι, ὅπως εἰ ἐπὶ εἰσὶ σῶσι, σὺ
 ἐκείνοις μαχόμεθα, καὶ μὴ μόνοι λαθόντες. μό-
 νοι καὶ κινηθῆσθε. νῦν μὲν οὖν φραποπε-
 δῶν σάματα, παρὰ τῶν ἵππων ὅσον ἀνδοκῆ καὶ ὅς
 εἶναι εἰς τὸ δειπνοποιεῖν. ἕως δὲ ἀνπορθώμε-
 θαι, Τιμασίω ἔχον τὰς ἵππους παρὰ τῶν ἀλατῆαι
 ἐφορᾷ ἡμᾶς, καὶ σχοπεῖται τὰ ἐμπαροῦσιν, ὡς
 μηδὲν ἡμᾶς λάθη. παρὰ πέμψε δὲ καὶ τῶν
 γυμνητῶν αἰδεσφοῖς δ' ἰσχυρῶς εἰς τὰ πλά-
 γα καὶ τὰ ἄκρα, ὅπως, εἰ που τὴν πορὴν καθο-
 ρῶν, σημάνοιεν. ἐκέλευε δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς
 ὄψης ἐν τῷ χερσίσοφῳ καυσιμῶν. ἡμεῖς μὲν γὰρ
 ἀποδραμῶν ἀνὸ ὕδατος, ἐν τῷ δὲ παρὰ τῶν
 μὲν, ἔφη, εἰς τὴν ἀλάτῆαι πάλιν ἀπιέναι, πολλὴ
 δ' εἰς χερσίσοφον διελεῖν. οἱ δὲ πολέμοι πλη-
 σίον. εἰς κάλπησι δὲ λιμένα, εἶθαι Χερσίσο-
 φον τὸ νομίζω μὲν εἶναι, εἰ σέσωται, ἐλαχίστη ὁδός. εἰ δὲ
 ἀλλὰ

παρὰ τῶν
 πορθομένης

καὶ ὅς

καὶ τῶν

εἰ δὲ

ἀλλὰ

ἄλλα δὴ ἐκείνῳ οὔτε πλοῖά ἐστιν, οἷς ἀπο-
 πλοῦσαι μὲν ἀναμύνοις ἢ αὐτῶν ἢ ἐδεμῶν ἡμέ-
 ρας ἐστὶ τὰ ἐπιτηδεύα. τῶν δὲ πολιορχομένων
 ἀπολομένων, σὺ τοῖς Χερσιόφομόνοισι κα-
 κίων ἐστὶ τὸ ἀφαικιδυδύφιν σωθέντων ἢ πύργου
 εἰς τῶν ἐλθόντων, καὶ τὴν ἰστωθρίας ἐχέει.
 ἀλλὰ χεῖρ τὸ ἀσπιδασαμῶν τὴν γαμῶν
 παρθεῖται, ὡς νῦν ἢ δὲ κλεῖς τελευτήσῃ
 ἐστὶν, ἢ καλλιστὸν ἔργον ἐργάσασθαι, ἑλλίνας
 ἑσπύπερ σώσασθαι, καὶ ὁ θεὸς ἴσως ἀγὰ ἔσται, ὅς
 τὴν μεγαληγορήσασθαι, ὡς πλῆθον φρονεῖ
 τῶν ἀπηνάσῃ βέλῃ. ἡμᾶς δὲ, τὴν ἀπὸ τῶν
 θεῶν ἀρχομένων, ἐπιμοτέροις ἐκείνων κα-
 ταστῆσαι. ἀλλ' ἐπεὶ χεῖρ καὶ παρθεῖται τὸν
 νοῦν, ὡς αὐτὸ τὸ ἀφαικιδυδύφιν δυνάσθαι ποιῆν.
 ταῦτ' εἰπὼν ἤγειτο. οἱ δὲ ἰππεῖς ἀφαικιδυ-
 δύφιν ἐφ' ὅσον καλῶς εἶχεν, ἐχέον ἢ ἐβλάδιζον.
 καὶ οἱ πελταταὶ ἐπιπαρόντες τὴν τὰ μα-
 κρὰ, ἐχέον πύργου, ὅσα καύσιμα ἐώρων καὶ ἢ
 στρατῶν, εἰ πῆ τὸ ἀφαικιδυδύφιν ἐντυχεύοιεν.
 ὡς ἡ πᾶσα ἡ χώρα τὸ ἀφαικιδυδύφιν, καὶ ὁ στρα-
 τῶν πολὺ εἶναι, ἐπεὶ δὲ ἄρα ἡ, κατεστρα-
 τῶν πεδύσαντο ἐπὶ λόφον ἐκβαίντες, καὶ τότε
 τῶν πολέμιων περὶ ἐώρων (ἀπειχον γὰρ ὡς
 τετραεχέοντα εἶδον) καὶ αὐτοὶ ὡς ἐδύναντο
 πλῆθον περὶ ἐχέον. ἐπεὶ δὲ ἐδείπνησαν, τά-
 χιστα παρηγέλθη τὰ περὶ κατὰ σθενεῖναι
 τὰ ἀπηνάσῃ, καὶ τὴν μὲν νύκτα φυλακῆς ποιη-
 σάμενοι, ἐκβάλλοντες ἅμα δὲ τῆ ἡμέρᾳ παρθε-
 δύφιν ἀμύνοι τοῖς θεοῖς, καὶ σιωπᾶσάντων ὡς εἰς
 μάχην, ἐπαρόντων ἢ ἐδύναντο τάχιστα. Τι-
 μασιων δὲ, καὶ οἱ ἰππεῖς, ἐχέοντες τὴν ἡγεμό-
 νας, καὶ παρθελαύνοντες, ἐλάθον αὐτὴν ἐπὶ
 τῶν λόφου ἡρόμενοι, ἐνθα ἐπολιορχοῦντο οἱ
 ἑλλίνας. καὶ οὐχ ὀρώσιν οὔτε τὸ φίλιον στρα-
 τῶν, οὔτε τὸν πολέμιον (καὶ ταῦτα τὸ ἀφαι-
 κιδυδύφιν) καὶ τὸν ξεινοφῶντα, καὶ τὸν στρα-
 τῶν τῶν γράμματα, καὶ τὸν γέροντα, καὶ τὸν παρθε-
 λάπια ὀλίγα, καὶ βοῖς κατὰ λελεφμενῶν, καὶ
 τὸν μὲν παρθελῶντα ἡμῶν, ἢ εἴη τὸ γενημέν-
 νον, ἐπεὶ τὸ τῶν κατὰ λελεφμενῶν ἐπι-
 γαίνοντο, ὅτι οἱ μὲν ἀφαικιδυδύφιν ἀφ' ἐσπύ-
 ρας ἀφροντο ἀπίνοντες, ἐώρων δὲ καὶ τὴν ἑλ-
 λίνας ἐφάσασθαι ὀχέσθαι, ὅπου δὲ, ὅσον εἶδε-
 ναι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀμφὶ ξεινοφῶντα,
 ἐπεὶ ἠείρησαι, συσπιδασάντων ἐπαρόντων,

At enim istic neque sunt naues, quibus a-
 uehamur; & si vel vnum ibi diem hætca-
 mus, cōmeatus nos deficiet. Taceo, quod
 pereuntibus iis, qui nunc obsidentur, de-
 terius erit cum solis Cherisophi copiis bel-
 li aleam subire; quam conseruatis illis, om-
 nes ad eundem locum conuenire, com-
 munique studio saluti consulere. Enimuo-
 sic comparatis animis pergendum no-
 bis est, vt statuamus hoc tempore vel glo-
 riose occumbendum esse, vel præclarissi-
 mum facinus patrādum, quo tot homines
 Graeci feruentur. Atque haud scio, an non
 Deus ipse rem huc deduxerit, qui hos ad-
 roganter se iactantes, quasi prudentia præ-
 cellerent, deprimere vult: nos vero, qui ac-
 tionum nostrarum primordia solemus a
 Diis capere, maiori ornare gloria. Sedenim
 vestrum iam erit sequi, & in primis a-
 nimum adtendere; vt imperata quæ fue-
 rint, exsequamini. Hæc loquutus, copias
 agere cepit, & equites hinc inde sparsi,
 quousque tutum esset, incendebāt vbique
 omnia. Cetrati quum ardua in loca euasif-
 sent, quæcumque exuri posse viderent, in-
 cendebāt. Idem faciebat exercitus, si quid
 offenderet, quod ab iis relictum esset. Hoc
 modo factum, vt non solum ardere tota
 regio: sed etiam ingens quoddam agmen
 esse videretur. Posteaquam ita res posce-
 ret, conscenso colle quodam, castra meta-
 bātur: quum & hostium ignes cernerent,
 a quibus xl circiter stadiis aberant, & ipsi
 quæ poterant plurimos accenderent. Cæ-
 natum quum esset, mandatum omnibus,
 vt quam celerrime ignes extinguerēt. De-
 inde constitutis excubiis per noctem, qui-
 descebant. Prima luce Deos comprecati, &
 structis ordinibus, tamquam si pugnaturi
 essent, summa celeritate pergebāt. Ibi Ti-
 masio, & equites, qui habebāt apud se du-
 ces itineris, quum ante exercitum perge-
 rent; prius in collem euasērūt, in quo Graeci
 oblessi erant, quæ eo se peruenisse anim-
 aduerterent. Neque heic vel socias copias,
 vel hostiles vsquam vident, idque ipsum
 & Xenophonti & vniuerso exercitui mox
 significant: sed aniculas tantum quasdam,
 & seneciones, & ouiculas paucas, & boues
 relictos. Erat eis res primum monstri simi-
 lis, dum quid accidisset, mirarētur. Postea
 de reliquis illis sciscitādo cōperitunt, Thra-
 ces mox a prima nocte discessisse, Græcos
 mane: quo abiissent, certum se non scire.
 Quæ quū milites Xenophontis audiissent,
 pransi vasa colligunt, & iter ingrediuntur.

ἀφαικιδυδύφιν, ἢ σιωπᾶσάντων παύταις

καὶ τὰ ἀκρὰ

καί τῶν

παύταις

παύταις

Xenophon strategemate xlii

† Sequor
lectionem
marginis.

Descriptio
portus
Calpæ.

Cupiebant enim quammaturrime se cum suis apud Calpæ portum cōiungere. Dum pergerent, Arcadum Achæorumque vestigia, versus Calpæ portum tendentia, vident. Posteaquam utriusque conuenissent † eodem loco, mutuo se cum gaudio adspexere, ac tamquam fratres se inuicem amplexi sunt. Interrogāt deinde Arcades Xenophontis milites, quamobrem ignes extinxissent. Nam primum arbitrabamur, inquit Arcades, quum ignes nullos amplius videremus, vos noctu hostes adgredi staruisse. Quod quidē veriti nobis hostes videntur, ac propterea discessisse. Nam id temporis fere abierunt. At quum non veniretis, & tempus iam præterisset: putabamus vos, audito rerum nostrarum statu, præ metu ad mare fugisse. Itaq; visum fuit dandam operam, vt a vobis nō abessemus. Sic nos etiam huc perreximus. Atque hoc die tum ibidem in litore propter portum castra sunt habita. Ceterum is locus, qui Calpæ portus dicitur, situs est in Asiatica Thracia. Huius Thraciæ initium est ab ostio Ponti, & Heracleam vsque se porrigit; in Pontum nauiganti ad dextram sita. Heraclea tantum abest a Byzantio, quantum confici triremis cursu, quæ remis agatur, die longissimo potest. In medio nulla neque socia, neque Græca vrbs est; sed soli Thracæ ac Bithyni tractū illum incolunt. Li quoscumque Græcos homines ceperint, siue illi in litus eiectioni fuerint, siue quo alio casu eo venerint; crudelem in modum tractare dicuntur. Calpæ vero portus iis, qui Heraclea vel Byzantio nauigant, vtrimq; in medio situs est. Locus ipse in mare porrigitur, cuius ea pars, quæ ad mare pertinet, abruptus quidam scopulus est, minimum xx orgyiarum altitudine. Ceruix loci, terram versus sita, xv plethrum haud dubie latitudinem æquat. Spatium, quod ea ceruice cōtinetur, tam capax est; vt hominum in eo vel cccccc possint habitare. Portus sub ipso scopulo situs est, cuius litus ad solem occidentem vergit. Est ibidem & dulcis ac iugis aquæ fons, qui propter ipsum mare sic labitur, vt sub huius tamē loci potestate sit. Est & lignorum quum aliorum copia iuxta ipsum mare, tum vero illorum maxima, quæ ad ædificationē nauigiorum aptissima sunt. Mons, qui est in portu, qua versus mediterranea se ad xx stadia porrigit, terrenus est, & minimè saxosus:

A βουλόμην οὕτως ἄχιστα συμμίζειν τοῖς ἀλλοῖς εἰς κέλπης λιμνῆα. καὶ πορθύομενοι ἐώρων τὸν εἶδον τῶν ἀρκάδων καὶ ἀχαιῶν καὶ τῶν ὅτι κέλπης ὄδον. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο τῆς εἰς τὸ αὐτὸ ὄδον, ἀσμενοὶ τε εἶδον ἀλλήλους καὶ ἠσπάζοντο ὡς πατρὸς ἀδελφοῖς. καὶ ἐπιωθάνοντο οἱ ἀρκάδες τῶν ἀπὸ ξενοφάντα τῆ ἑσπερά κατὰ βέσφα. ἡμεῖς μὲν γὰρ, ἔφασαν, ἠόμεθα ὑμᾶς ὁ μὲν ὡφρον, ὅτι τὰ πυρὰ οὐχ ἐώραμεν, τῆς νυκτὸς ἤξιν ὅτι τὰς πολεμίας. καὶ οἱ πολέμιοι, ὡς γε ἡμῖν ἐδόκει, τὸ το δεῖσαντες ἀπῆλθον. σχεδὸν γὰρ ἀμφὶ τὸ ποτὸν τὸν χρόνον ἀπῆσαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀφικνήσθε, ὁ δὲ χρόνος ἐξῆκεν, ἠόμεθα ὑμᾶς πορθύομενοι τὰ παρ' ἡμῖν, φοβηθέντας οἴχεσθαι ἀποδραῖναι ὅτι θαλάτῃ καὶ ἐδοκεῖ ὑμῖν μὴ ἀπολιπέσθαι ὑμῖν. οὕτως οὖν καὶ ἡμεῖς δὴ οὐ ἐπορθύθημεν. ταύτην μὲν οὖν τῶν ἡμεῶν αὐτῶν ὑπὸ λίζοντο ὅτι τῶ ἀγαλαδὸ τῶ πρὸς τῶν τῆ λιμνῆ. ὁ δὲ χωρίον τὸ το κέλπης κέλπης λιμνῆ, ἐστὶ μὲν ἐν τῆ θράκη τῆ ἐν τῆ ἀσία. ἀρκάδων δὲ ἡ θράκη αὐτῆ ἐστὶν ἀπὸ τῶ σῶματος τῶ πόντου μέγιστος ἡσυχίας ὅτι δεξιά εἰς τὸν πόντον εἰσπλέοντι. καὶ τεύχεσι μὲν ὄντι εἰς ἡσυχίας ἐκ βυζαντίου κώσας τῆ ἡμέρας μάλα μακρὰς πλοῖς. ἐν δὲ τῶ ἡμέρας μέσῃ ἀλλῆ μὲν πόλις σόδεμία, οὐτε φιλία, οὐτε ἐλλίως, ἀλλ' ἢ τῶ θράκες, ἢ βιθιωοί. καὶ οὐκ ἀλαβωσι τῶ ἐλλίως ἢ ἐκπίπτοντας, ἢ ἄλλως πως, δεῖνὰ ὑβρίζειν λέγονται τῶς ἐλλίως. ὁ δὲ κέλπης λιμνῆ ἐν μέσῃ μὲν κεῖται ἐκατέρωθεν πλεόντων ὅς ἡσυχίας καὶ βυζαντίου. ἐστὶ δὲ ἐν τῆ θαλάτῃ πρὸς κέλπης χωρίον, ὁ μὲν εἰς τῶν θαλάτῃ κατὰ τῶν αὐτῶν, πρὸς ἀπορρώξ, ὕψος, ὅπῃ ἐλάχισον, οὐ μείον εἶχεσιν ὄργων. ὁ δὲ αὐτῶν ὁ εἰς γῆν ἀνήκων τῶ χωρίου, μάλα τετάρων πλεονεξῶν ὁ δὲ ἐν τῶς τῶ αὐχένος χωρίου, ἰσχυρὸν μυεῖσις ἀπορρώξ οἰκισθῆν. λιμνῆ δὲ ἑστὶ αὐτῆ τῆ πρὸς, ὁ πρὸς ἐσπέραν ἀγαλαδὸν ἔχων. κρῖν δὲ ἠδέος ὕδατος καὶ ἀφρόνου, ρέουσα ἐπὶ αὐτῆ τῆ θαλάτῃ, ἑστὶ τῆ ὅτι κέλπης τῶ χωρίου. ζύλα δὲ, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, πρὸν δὲ πολλὰ καὶ κέλπης ναπηγίσμα ἐπὶ αὐτῆ τῆ θαλάτῃ. ὁ δὲ ὄρεος ὁ ἐν τῶ λιμνῆ εἰς μεσόγειον μὲν ἀνήκει, ὅσον ὅτι εἶχεσι σαδίους, καὶ τῶ το γὰρ δὲ καὶ ἀλίθον

ὅτι τὸ ἄλαττον, πλέον ἢ ὅτι εἶχον σα-
 δίοις, δασὺ πολλοῖς καὶ πηρυπαδοῖς καὶ μεγά-
 λοις ξύλοις. ἢ δ' ἄλλη χώρα, καλὴ καὶ πολλή,
 καὶ κῶμι ἐν αὐτῇ εἰσι πολλαὶ καὶ οἰκισμέ-
 ναί. φέρει γὰρ ἡ γῆ καὶ κριθάς, καὶ πυροὺς, καὶ ὄσπρια
 πῦρρα, καὶ μελίνας, καὶ σήσαμον, καὶ σῦκα
 ἄρκευῶτα, καὶ ἀμπέλους πολλὰς καὶ ἡδυό-
 νοις, καὶ τὰλλα πῦρρα πλεονέλαιων. ἢ μὲν
 χώρα αὐτῆσφι. ἐσκλώου δὲ ἐν τῷ ἀγία-
 λῷ ἔστι τῆσφι ἄλαττον. εἰς δὲ τὸ πόλισμα ἀν-
 ἡρόδοτος οὐκ ἐβούλοντο φρατρεδύεσθαι,
 ἀλλὰ ἐδοκεῖ καὶ ὁ ἐλθεῖν ἐν ἄλσιν ἐξ ὀπιθου-
 λῆσφι, βουλομένων πινῶν καὶ οἰκίσαι πόλιν.
 τῷ γὰρ φρατρεδύεσθαι οἱ πλεῖστοι ἦσαν οὐκ ἀποδέ-
 βίου οὐκ ἐπεπλάκοντες ὅτι τῆσφι τὴν μί-
 αθοφορεῖν, ἀλλὰ τὴν Κύρου ἀρετὴν ἀκού-
 οντες, οἱ μὲν καὶ ἀνδρας ἀγοντες φρατρεδύε-
 σαι χεῖμασφι, οἱ δὲ καὶ τούτων ἕτεροι ἀποδέ-
 δρακτες πατέρας καὶ μητέρας, οἱ δὲ καὶ τέ-
 κνα καὶ ἀλιπόντες, ὡς χεῖμασφι ἀδελφῶν κτη-
 σάμενοι ἦσαν πάλιν ἀκούοντες καὶ τὸς ἄλ-
 λους τὸς τῶσφι Κύρου ἄγαν φρατ-
 ρῶν. τῶσφι οὖν ὄντες, ἔπειθ' ἔμεινον εἰς τὴν
 ἐλλάδα σάξασθαι. ὅτι δὲ ἡμέρα ἐγένετο τῆσφι
 εἰς τὸ σιωπῶν, ἐπὶ τῶσφι ἐγένετο Ξενο-
 φῶν. ἀναλκῆ γὰρ αὐτῶσφι τὰ ὀπιθήδασφι ἐξάγειν.
 ἐπειθ' οἱ καὶ τὸς νεκροὺσφι ἔταψαν. ἐπειθ' οἱ τὰ ἱε-
 ρῶσφι ἐγένετο, εἶποντο καὶ οἱ ἀρχαῖδες, καὶ τὸς
 νεκροὺσφι τὸς μὲν πλεῖστοις ἐτάψαν ἔπειθ' ἐπέσον, ἐ-
 κάσφι ἔταψαν. ἡδὲ γὰρ ἦσαν πεμπταῖοι, καὶ ἔχ-
 οῖον τε αἰαρεῖν ἐπὶ αὐτοῖσφι, τὸς οὐκ ἔχοντες ὁ-
 δῶν, σιωπῶντες, ἔταψαν οὐκ ἔχοντες ἀρ-
 χόντων ὡς ἐδύνατο κάλλιπα, οἱ δὲ μὴ βί-
 σκον, κενόταφιον ἀδελφῶσφι ἐποίησαν μέγα, [καὶ
 πυροὺσφι μεγάλλω. * καὶ φεφάσφι ἐπέτεσαν.
 τῶσφι δὲ ποιήσαντες, ἀνεχώρησαν ὅτι τὸ φρα-
 τρεδύεσθαι. καὶ τότε μὲν δεῖπνήσαντες ἐκμιμή-
 θησαν τῆσφι ὑπεραίμα σιωπῶν οἱ φρατρεδύεσθαι
 πῦρρα. σιωπῶν δὲ ἀδελφῶσφι μάλιστα Ἀγασίας
 συμφάλιος ὁ λοχαγός, καὶ Ἱερώνυμος ἡλθός
 λοχαγός, καὶ ἄλλοι φρεσβύτατοι τῶσφι ἀρ-
 χείδων. καὶ δόγμα ἐποίησαν, εἰάν τις τῶσφι λοι-
 ποῦ μνησθῆ δῖχα τὸ φρατρεδύεσθαι ποιῆν, θανά-
 τω αὐτῶσφι ζημιώσασθαι. καὶ ἔτι χεῖμασφι ἀπέναί,
 ἢ φρατρεδύεσθαι εἶχε τὸ φρατρεδύεσθαι, καὶ δέχον-
 τὸς φρατρεδύεσθαι φρατρεδύεσθαι. καὶ Χερσίσοφος μὲν ἡδὲ τετελεσθήκει, φάρμακον πινῶν, πυρέτων;

A qua vero mare respicit, ultra xx stadia mul-
 tis & omnis generis arboribus, eisdemque
 pregrandibus densus est. Reliquus ager &
 amœnus est, & late patet, & multos inco-
 lisque frequētes vicos habet. Nam solum
 & hordei ferax est, & tritici, & omnis ge-
 neris leguminum, & panici, & sesami. Nec
 fici defunt, & magna vitium est copia, quæ
 vini suauissimi feraces sunt. Denique ha-
 bet omnia, extra vnas oleas. Huiusmodi ea
 regio erat. Milites in maris litore taberna-
 cula figūt, quod intra oppidi mœnia castra
 habere nollent. Quinetiam factum insi-
 diose putabāt, quod eo loci venissent, qua-
 si huc aliqui deducere coloniam cuperēt.
 Nam pars militum maxima, non adducta
 rerum ad vitam necessariorum inopia, Cy-
 ro militatum iuerat: sed audita virtute Cy-
 ri, quidam ad eum viros adduxerant, qui
 iam prodegerant sua, quidam a patribus &
 matribus aufugerant, quidam deseruerant
 liberos suos, quod redituros se putarent, v-
 bi rem fecissent. audierāt enim alios quo-
 que, qui cum Cyro essent, multa bona sibi
 adquirere. Hi quum militū animi essent,
 in Græciam salui redire cupiebant. Tran-
 sierat iam dies vnus, ex quo rursus conue-
 nerant; quum Xenophon copias eductu-
 rus, rem sacram faceret. Nam ipsa flagita-
 bat necessitas, vt educerentur ad paradum
 comœatum. Etiam mortuos sepelire co-
 gitabat. Quum perlitasset, Arcades quoq;
 sequuti sunt, & mortuos magna ex parte
 iisdem in locis, vbi occubuerant, sepelie-
 runt. nam propterea, quod ibi dies iā quin-
 que iacuerant, tolli nullo modo poterant:
 nonnullos tamen e viis congestos, quam
 dishonestissime suis pro facultatibus huma-
 runt. Iis autem, quos nusquam reperiebāt,
 cenotaphium ingens struxerunt, [& ro-
 gum ingentem,] impositis etiam corollis.
 Quibus ita confectis, ad castra reuertunt,
 sumtaque cœna se quieti dant. Postridie
 milites vniuersi conueniunt, cogentibus
 eos in primis Agasia Stymphalio, Hierony-
 mo Eleo, ductoribus cohortium, & aliis
 natu inter Arcades maximis. Factum heic
 decretum est, vt si quis deinceps distrahē-
 di exercitus mentionem faceret, morte
 multaretur. Præterea formam exercitus
 in habitu eandem retinendam esse, quæ
 prius fuisset: & imperium illis restituē-
 dum, qui prius duces existissent. Obie-
 rat iam diem suum Cherisophus, hau-
 sto medicamento, quum febri laboraret.

περὶ

πολλὰ καὶ
ἀγαθὰ
τὸ ἐπιβουλεύω

πῶσφι

hoc est, sepulcrum, & rogam ingentem, sive tumulum hono- rariū. vbi tranquillul adpel- lat.

Decretum exercitus in seditione.

Cherisophus ducis mors.

In eius locum Asinenfis Neo est surrogatus. Post hæc adsurgens Xenophon: Iter nobis, milites, inquit, pedibus esse confiendum, manifesto paret. Quippe nulla nobis sunt nauigia. Cogit autē ipsa necessitas, ut itineri nosmet accingamus. Heic enim si hæreamus, cōmeatus nos deficiet. Quamobrem nos quidem sacrificabimus, vos autem si vnumquam alias, hoc tempore sic vosmet comparetis necesse est, ut quibus sit in hostem pugnādum. Nam is modo animos sumsit. His dictis duces hostias maectant, quibus hariolus aderat Arexio, natione Arcas. Nā Silanus ille Ambracio-ta dudum iam, nauigio conducto, ex Heraclēa se subduxerat. Quum exta de abitu consulerent, litatum non est. Quapropter hoc die quieuerunt: Erant, qui auderent dicere, persuasum fuisse vatem a Xenophonte, qui coloniam hoc loco deducere cuperet, ut responderet, ad discedendum exta non addixisse. Xenophon per præconē significari publice iussit, ut postridie sacrificio quicumq; vellet interesset. Quod si quis in exercitu esset hariolus, is ut simul exta consideraret, mandat. Ita multorum in præsentia cæsæ sunt hostiæ. Quumque rursus exta de abitu ter cōsulerent, litatum non est. Ea res vehementer milites perturbare, quod iam commeatus ille, quem secum adtulerant, defecisset: forum autem rerum venalium nusquā haberent. Quum iterum cōuenissent, Xenophon eos in hęc sententiam compellauit: Necdum auspicata nobis, milites, uti sane videtis ipsi, ad iter exta sunt: & cōmeatu vos egere video. Quapropter hac ipsa de re nos amplius consulere Deos necesse est. Et quidam adsurgens: Nihil mirum, ait, non posse nos perlitare. Nam ut ego de quodam audiui, qui heri fortuito nauigio huc adpulit, Cleander Byzātij præfectus cum nauigiis ac trimibus venturus est. Itaq; visum quidem est vniuersis, expectandum esse; necessario tamen parandi commeatus causa erat exeundum. Ea de causa rursus ter cælis hostiis, numquam tamen litatum fuit. Et iam milites, ad Xenophontis tabernaculum quum accessissent, commeatum deesse sibi aiebant. Respondebat ille, non educturum se militem, nisi litatū esset. Postridie rursus sacrum faciunt, prope vniuersa militum corona circumstante. Erat enim res omnibus mirifice cordi. Iam hostiæ ipsi nullæ amplius erant reliquæ, quum duces non illi quidem educerent militem,

Αὐτὸ δ' ἐκείνου Νέων ὁ ἀσινάϊος ἑταίρου παρὰ τὸν Νέον ἔλαβε. καὶ μὲν τὸ αὐτὸ ἔλαβε εἶπε Ξενοφῶν. Ὡς ἄνδρες φραζώμεθα, πῶς μὲν πορείαν, ὡς εἴποι-
 κε, * δηλονότι περὶ τοιοῦτον. οὐ γὰρ ἔστι δῆλον, ὅτι
 πλοῖα. ἀνάγκη δὲ πορεύεσθαι ἢ δὴ. οὐ γὰρ
 ἔστι μὲν οἱ τὰ ἐπιτηδέα. ἡμεῖς μὲν οὖν θυ-
 σόμθα ὑμᾶς ὅτι πορεύεσθαι ὡς μα-
 χουμένοις, εἴποτε καὶ ἄλλοτε. οἳ γὰρ πολέμιοι
 δύναται ἀρρήκασιν. ἐκ τούτου ἐθύοντο οἱ φρα-
 τηροί, μὲν τις ὅτι παρὶν Ἀρεξίου ἄρχεαι. ὁ δὲ
 Β Σιλανὸς ὁ ἀμβρακίωτος ἦδη ἀποδεδρά-
 κει, πλοῖον μισθωσάμενος, ἔξ ἡρακλείας θυ-
 σόμθοις ὅτι τῆ ἀφόδω ὅσα ἐγένετο τὰ ἱε-
 ρὰ καλὰ. αὐτὴν μὲν οὖν πῶς ἡμέραν ἐπαύ-
 σατο. καὶ πινεσ ἐπόλων λέξαν, ὡς ὁ Ξενοφῶν
 βουλόμηνος ὁ χερσίον ἑταίρου, πέπεικε τὸν οἰκίστην
 μάντην λέξαν, ὡς τὰ ἱερά οὐ γίνεται ὅτι ἀ-
 φόδω. ὅτι ἔθεν κηρύξας Ξενοφῶν τῆ αἰεῖον
 παρῆναι ὅτι πῶς θυσίαν τὸν βουλόμηνον, καὶ
 μὲν τις εἶπες εἶη, καὶ ἄλλοι τὰ φραζοίμαι, ὡς
 C σιωπασόμηνον τὰ ἱερά, ἔθυε, καὶ ἐταύθη
 παρῆσαν πολλοί. θυσομῶν δὲ πάλιν εἰς τρεῖς
 ὅτι τῆ ἀφόδω, ὅσα ἐγένετο τὰ ἱερά. ἐκ τού-
 του χαλεπῶς εἶχον οἱ φραζοίμαι. καὶ γὰρ τὰ
 ἐπιτηδέα ἐπέλιπεν ἂ ἔχοντες ἦλλον, καὶ ἀ-
 ρεῖα ὁδὸς μίαν παρὶν. ἐκ τούτου σιωπασόν-
 των εἶπε πάλιν Ξενοφῶν ὡς ἄνδρες, ὅτι μὲν
 τῆ πορεία, ὡς ὄρατε, τὰ ἱερά οὐ πῶς γίνεται
 τῶν δὲ ἐπιτηδέων ὄρα ὑμᾶς δεομῶν. ἀναί-
 κη οὖν μοι δοκεῖ γυεσθαι κατὰ αὐτὸ τούτου. ἀ-
 ναστὰς δὲ τις, εἶπε καὶ εἰκότως ἄρα ἡμῖν οὐ γί-
 νεται τὰ ἱερά. ὡς γὰρ ἐγὼ ἀπὸ τῶ ἀλβμάτου
 ρηθὲς ἦκοντος πλοῖου ἦκοντα πηλός, [ὅτι] Κλέ-
 ανδρος ἐκ βυζαντίου ἄρχοντος μέλλει ἔξαι,
 πλοῖα ἔχων καὶ φερόμενος. ἐκ τούτου δὲ, ἀνα-
 μῶν μὲν πᾶσιν ἐδοκεῖ, ὅτι δὲ τὰ ἐπιτη-
 δέα ἀναγκασθὸν ἔξαι. καὶ ὅτι τούτω πάλ-
 λιν ἐθύετο εἰς τρεῖς, καὶ ὅσα ἐγένετο τὰ ἱερά.
 καὶ ἦδ ὅτι σκίωλιν ἰόντες πῶς Ξενοφῶντος,
 ἔλεγον, ὅτι ὅσα ἔχοντες τὰ ἐπιτηδέα. ὁ δὲ ὅσα
 αὐτὸν ἔλαβε, μὴ γηγομῶν τῶν ἱε-
 ρῶν. καὶ πάλιν δὲ ὑπεραίρα ἐθύετο, καὶ σχεδὸν πῶς
 πᾶσα ἡ φραζοίμαι, ἀλλ' ὁ μὲν πᾶσιν, ἐκυκλῶ-
 τὸ κατὰ τὰ ἱερά. αὐτὸ δὲ θυσομῶν ἐπελεδύπει.
 οἳ ὅτι φρατηροί ἔξαι μὲν ἔστω, καὶ ἔλασαν δὲ.
 εἶπεν

εἶπεν οὖν ὁ Ξενοφῶν ἴσως οἱ πολέμοι στυ-
 λεγμένοι εἰσὶ, καὶ ἀνάγκη μάχεσθαι. εἰ δὲ
 καὶ ἀλιπόντες . . . ἐν τῷ ἔρμηνει
 χροῖω, ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένοι ἴοι-
 μιν, ἴσως αὖ τὰ ἱερά μᾶλλον προσηγοίη
 μιν. ἀκούσαντες δὲ οἱ φρακιάται ἀπέκρουον,
 ὡς εὐδὲν δεῖν εἰς τὸ χροῖον ἀγῆν, ἀλλὰ θύμην
 ὡς ἄρχισα. καὶ παρῶν μὲν οὐκέτι ἔτι,
 βοῦς δὲ ὑφ' ἀμαξίας φρακιάται ἐθύοντο· καὶ
 Ξενοφῶν Κλεάνορος ἐδέηθη τῷ ἄρχιδος
 παρορμηθεῖσθαι, εἴη ἐν τούτῳ εἴη. ἀλλ' οὐδὲ
 ὡς ἐχρέτο κατὰ τὰ ἱερά. Νέων δὲ ἔτι μὲν
 φρακιάται καὶ τὸ Χειροφύτου μέγας, ἐπεὶ δὲ
 ἐώρεα τὸς αἰθροφίους, ὡς εἶχον δευτέρως τῆ
 δεῖα, βουλόμηνος αὐτοῖς προσηγοῖσθαι, ἀ-
 βρών πια αἰθροφίους ἠρακλειώτην, ὃς ἔφη κώ-
 μίας ἐπίσιν εἶδεναι, ὅθεν εἶη λαβὴν τὰ ἑπιτή-
 δεῖα, ἐκήρυξε τὸν βουλόμηνον ἵεναι ὅτι τὰ
 ἑπιτήδεῖα, ὡς ἠγεμόνος ἐσομένου. ἐπεξέρχον-
 ται δὲ σὺν δευτέροις, καὶ ἀσχοῖς, καὶ θυλά-
 κιοῖς, καὶ ἄλλοις ἀγέλοις, εἰς διαγίλοις αἰ-
 θροφίους. ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐν ταῖς κώμας, καὶ
 διεσπείροντο ὡς ὅτι τὸ λαμβάνειν, ὅτι πίπτε-
 σιν αὐτοῖς οἱ Φαρναβάζου ἵππαις παρορμη-
 τοῖς (βέβαιον ἦσαν γὰρ ἦσαν τοῖς βιθιωῖς) βου-
 λόμηνος σὺν τοῖς βιθιωῖς, εἰ διώκοντο, ἀπο-
 κλιθεῖσθαι τὸς ἑλλήνας, μὴ ἐλθεῖν εἰς τὴν Φρυ-
 γίαν. οὗτοι οἱ ἵππαις ἀποκτείνουσι τῶν ἑλ-
 λήνων οὐ μείων ἢ πεντακροσίων· οἱ δὲ λοιποὶ
 ὅτι τὸ ὄρος ἀπέφυγον. ἐκ τούτου ἀπαγγέ-
 λει τὰ ταῦτα τῶν ἀποπεφθότων εἰς τὸ
 φρακιάται. καὶ Ξενοφῶν, ὅτι οὐκ ἐγγε-
 νητὸ τὰ ἱερά ταῦτη τῆ ἡμέρα, λαβὴν βοῦν
 ὑφ' ἀμαξίας, (οὐ γὰρ ἔτι ἄλλα ἱερά) σφα-
 γασαίμηνος ἐβόησεν, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ μέγας
 τὸν τριάντα ἐτῶν πύργους. καὶ ἀναλαβόν-
 τες τὸς λοιποὺς ἀνδρας, εἰς τὸ φρακιάται ἀ-
 φικνουῦνται. καὶ ἤδη μὲν ἀμφὶ ἡλίου δυσμᾶς
 καὶ οἱ ἑλλήνες μάλα ἀθύμως ἔχοντες ἐδη-
 πνοποιοῦντο. καὶ ἄρα τῆς ἀφ' ἑλ-
 σίων τῶν βιθιωῶν πίνες ὅτι γυρόμηνος τοῖς
 παρορμηθεῖσθαι, τὸς μὲν τὸν κατέχοντα, τὸς
 δὲ ἐδίωξαν μέγας εἰς τὸ φρακιάται. καὶ
 κραυγῆς γυρόμηνος, εἰς τὰ ὅπλα πύργους
 ἐδραμον οἱ ἑλλήνες· καὶ διώκειν μὲν, καὶ
 κινεῖν τὸ φρακιάται νυκτός, οὐκ ἀσφαλές ἐδόκει εἶναι. τὰ ἄρσια γὰρ ἔτι τὰ χροῖα.

A Quare Xenophon ad eos: Fortassis, ait, col-
 lecti iam sunt hostes, ac nobis necessario
 dimicandum aduersus eos erit. Si ergo re-
 lictis sarcinis in hoc loco munito, tāquam
 ad pugnam instructi progredietur: for-
 tasse magis exta votis nostris respoderint.
 Hoc quum milites audiissent, reclamabāt,
 nihil esse, quāmobrem in eum locum du-
 ceret: saltim quāmmaturime sacrificium
 repetendum esse. Nullæ iam reliquæ pecu-
 des erant. itaque boues de plaustris emti,
 macatiq̄ue sunt. Orabat Cleanorem Ar-
 cadem Xenophon, alacriter se pararet, si
 quid hæc exta policerentur. Verum ne illa
 quidem addicebant. Tum Neos, qui Che-
 risphi loco dux erat, quum misere premi
 homines inopia videret, gratificari eis cu-
 piebat. Itaq; quum Heracliensem quem-
 dam reperisset, qui se diceret vicos nosse
 non procul distitos, de quibus peti com-
 meatus posset: proclamari per præconem
 iubet, vt quicumq; veller, commeatus pa-
 randi causâ secum exiret, qui ducis heic
 munere fungi non recusaret. Ibi plus mi-
 nus hominum VICIO cum hastis, vtribus,
 reticulis, vasis ceteris cum eo pergunt. Ad
 vicos vbi peruenissent, ac iam hinc inde
 quærendi commeatus causâ se spargerēt:
 primi eos Pharnabazi equites inuadunt.
 Nam illi Bithynis opem latenti aduenerāt,
 & eorumdem vicissim adiuti copiis, si pos-
 sent, auertere volebant Græcos, ne Phry-
 giam ingrederentur. Trucidant hi equites
 ex Græcis non pauciores 100, ceteri quem-
 dam in montem se fuga recipiunt. Eorum,
 qui fuga euaserant, aliquis rem, vt gesta er-
 rat, in castra tenūtiat. Ibi Xenophon, quia
 perlitatum eo die non fuerat, de plaustro
 bouem sumit, quod aliæ non superessent
 hostiæ; eoq; macato ad opem suis feren-
 dum properat, facientibus idem ceteris o-
 mnibus, qui trigesimum annum non ex-
 cessissent. Ita quum eos, qui ex clade reli-
 qui erant, recepissent: sole iam prope occi-
 dente in castra reuertuntur, magnoq; cum
 animi mærorē corpora curant. At Bithy-
 norum nonnulli, quum repente per loca
 siluis densa in primas excubias irruissent;
 partim milites occidunt, partim ad ipsa vs-
 que castra persequuntur. Tum verò cla-
 more excitato, ad arma Græci omnes ad-
 currunt: & hostem quidem persequi, no-
 ctuque castra mouere, tutum non esse pu-
 tabant, quod ea loca densa siluis essent:

καὶ βροῦν

πυθίων

καπύλα

δασία

*R. 1111
quingua-
gesimum.
Consule
Notiss.

in armis tamen pernoctarunt, constitutis A
 excubiis, quæ ad dimicandum cum hoste
 satis essent validæ. Ita tum ea nox est exa-
 cta. Quum illuxisset, exercitum prætores
 ad locum munitum ducunt, quos iam mi-
 lites sumtis & armis & vasis sequebantur.
 Antequam prandij tempus adpeteret, adi-
 tum loci fossa præcludunt; omniaque, tri-
 bus tatum portis relictis, obuallant. Tunc
 & Heraclea nauis adpult, quæ farinam,
 hostias, vinum vehebat. Xenophon mane
 surgens de discedendo exta consulebat, ac
 statim hostiæ primæ exta pulchra erant. B
 Quumq; sacra iam peracta essent, Arexio
 †Parrhasius hariolus aquilam auspicatam
 conspicit, & Xenophontem copias duce-
 re iubet. Ita tunc fossam transeunt, & in ar-
 mis cōsistunt, ac proclamare præcones iu-
 bent, exeundum esse militibus armatis, vt
 primum corpora curassent: turbam vero
 imbellem, cum mancipiis, ibidem esse re-
 linquendam. Exhibant igitur vniuersi, Ne-
 one solo excepto. Nam rectissime se factu-
 ros existimabāt, si hunc eorum custodem,
 qui manebāt in castris, relinquerent. Quū
 autem ij se viderent a cohortium ductori-
 bus, aliisque militibus relinqui; quod sibi
 putarent dedecori fore, si ceteris exeunti-
 bus, non & ipsi sequerentur: tantum eos in
 castris relinquunt, qui XLV annos excessif-
 sent. Ita his remanentibus reliqui omnes
 iter ingressi sunt. Vix xv stadia processe-
 rant, quum cæsorū corpora inueniunt.
 Itaque cornu facto, caudam eius ad cada-
 uera primū oblata dirigunt; & omnia, quæ
 cornu complecti poterant, sepeliunt. Post-
 eaquam primos illos terræ mandassent, ac-
 cie promotā, rursūque constituta eius
 cauda iuxta primos eorum, qui sepulti nec-
 dum erant; eodem modo, quoscumque
 complecti intra aciem poterant, humabāt.
 Posteaquam ad viam peruenissent, qua ex
 vicis iter erat, quo loco aceruatim cadaue-
 ra iacebant: omnia in vnum comportata
 sepulturæ mandant. Præterierat iam me-
 ridies, quum promotis copiis, extra vicos
 com meatum; quemcumq; quis cerneret,
 †intra phalangem reciperent. Tum vero
 subito vident hostes sublimibus in locis ad
 colles quosdam, ac multos tū equites, tum
 pedites, ex aduerso in phalangem disposi-
 tos. Nam Spithridates & Rathines cum
 copiis a Pharnabazo missis aduentabant.
 Posteaquam Græcos illi conspexissent,
 interuallo stadiorum xv ab eis substitere.

al. Farnasius

Græcorum in humanis mortuorum religio.

† Lectio marginis.

ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις ἐνυκτέρον, φυλαττόμε-
 νοι ἰχθυοῖς φύλαξι [μάχεσθαι * πῶ μὲν
 νύκτα οὕτω διήγαγον. ἀμα δὲ τῆ ἡμέρα, οἱ
 στρατηγὸν εἰς τὸ ἐρυμνὸν χωρεῖον ἤρουῦτο· οἱ δὲ
 εἶποντο, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκεύη.
 ὡρὶν ᾧ ἀείσου ὡρῶν εἶ), ἀπετάφρονσαν ἢ ἢ
 εἰσοδος τῶ εἰς τὸ χωρεῖον, καὶ ἀπεσαύρωσαν
 † ἀπὸματα, καὶ ἀλιπόντες βῆς πύλας. καὶ ἄπαν,
 πλοῖον δὲ ἠρακλείας ἠκεν ἄλφιτα ἄρον, καὶ
 ἰέρφα, καὶ οἶνον. ὡρῶν δὲ ἀναστὰς Ξενοφῶν ἐ-
 βύετο ἐπεξόδω, καὶ βῆ [καλα * τὰ ἰερεῖα
 ὅτι τὸ ὡρῶν ἰερέϊου. καὶ ἦδη τέλος ἔχον-
 των τῶ ἰερέων, ὅσθι ἀμετὸν ἀμῖον ὁ μάλιστα Α-
 ρηζίων † παρράσιος, καὶ ἠγείσθαι κελδίη τὸν παρα-
 Ξενοφῶντα· καὶ ἀλαβάντες πῶ τὰ φρον τὰ
 ὅπλα ἦθενται, καὶ ἐκήρυξαν ἄρισθαισας
 ἔξίεναι τῶς στρατιῶσας σὺ τοῖς ὅπλοις, τὸν
 δὲ ὄχλον καὶ τὰ ἀνδράποδα αὐτῶ καὶ ἀλι-
 πείν. οἱ μὲν δὲ ἄλλοι πῶντες ἔξῆσαν, Νέων
 δὲ οὐ. ἐδόκει γὰρ κέλλισον εἶ), τὸν φύλα-
 C κα καὶ ἀλιπείν τῶ ὅτι στρατοπέδω. ὅτι δὲ ᾧ
 οἱ λοχαγοὶ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἀπέλιπον τὰ αὐ αὐτῶ,
 τὸν ἀρχαῖοι μὴ ἐπεσθαι τῶ ἄλλων ἐ-
 πεξόντων, κατέλιπον τῶς ὡρῶ πέντε καὶ
 τετταράκοντα ἔτη. καὶ οὕτοι μὲν ἔμμενον οἱ δὲ
 ἄλλοι ἐπορεύοντο. ὡρὶν ᾧ πέντε καὶ δέκα σά-
 δω διεληλυθέναι, ἐπέτυχον ἦδη νεκροῖς· καὶ
 πῶ οὐρῶν τῶ κέρατος ποιησάμενοι καὶ τῶς
 ὡρῶν φαίνεσας νεκροῖς, ἔθαπτον πῶντας
 † ὅποσους ἐπελάμβανε τὸ κέρατος. ὅτι δὲ ἐφ' ὅσους
 D τῶς ὡρῶν ἔθαψαν, ὡραγαθῶντες, καὶ
 πῶ οὐρῶν αὐτῶ ποιησάμενοι καὶ τῶς ὡρῶ-
 νος τῶ ἀπείων, ἔθαπτον τὸν αὐτὸν ὡρῶν,
 ὅποσους ἐπελάμβανε ἢ στρατιά. ἐπεὶ δὲ εἰς
 πῶ ὄδον ἦκον πῶ ἐκ τῶ καμῶν, ἔθα ἔ-
 κειντο ἀδελφοί, σωειεγκέντες αὐτοῖς ἔθα-
 ψαν. ἦδη δὲ πέρα μεσοῦσης τῆ ἡμέρας ὡρα-
 γαθῶντες τὸ στρατόμα, ἔξω τῶ καμῶν
 ἐλάμβανον τὰ ὅπι τήδεα ὅ, πῶ ὄρῶν τὸ ἐκ ὀπίς
 τῶς φάλαγγος. καὶ ἔξαιφνης ὄρῶσι τῶς πο-
 E λεμίους ὡρῶ ἄλλοντας καὶ ἀ λόφους πι-
 νας ἐκ τῶ ἐναντίου, τετραγμένους ὅπι φά-
 λαγγος, ἰπώσας τὸ πολλοῖς καὶ πεζοῖς· καὶ
 γὰρ Σπιθριδάτης καὶ Ραθίνης ἦκον πα-
 ρὰ Φαρναβάζου ἔχοντες δυνάμιν· ἐπεὶ δὲ
 κατεῖδον τῶς ἔλληνας οἱ πολέμοι, ἔστησαν ἀπέχοντες αὐτῶ ὅσον πεντεκαίδεκα σταδίου.
 ἐκ τῶ

ὅτι τὸν ἀρχαῖοι μὴ ἐπεσθαι τῶ ἄλλων ἐπεξόντων, κατέλιπον τῶς ὡρῶ πέντε καὶ τετταράκοντα ἔτη. καὶ οὕτοι μὲν ἔμμενον οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο. ὡρὶν ᾧ πέντε καὶ δέκα σάδω διεληλυθέναι, ἐπέτυχον ἦδη νεκροῖς· καὶ πῶ οὐρῶν τῶ κέρατος ποιησάμενοι καὶ τῶς ὡρῶν φαίνεσας νεκροῖς, ἔθαπτον πῶντας ὅποσους ἐπελάμβανε τὸ κέρατος. ὅτι δὲ ἐφ' ὅσους τῶς ὡρῶν ἔθαψαν, ὡραγαθῶντες, καὶ πῶ οὐρῶν αὐτῶ ποιησάμενοι καὶ τῶς ὡρῶντος τῶ ἀπείων, ἔθαπτον τὸν αὐτὸν ὡρῶν, ὅποσους ἐπελάμβανε ἢ στρατιά. ἐπεὶ δὲ εἰς πῶ ὄδον ἦκον πῶ ἐκ τῶ καμῶν, ἔθα ἔκειντο ἀδελφοί, σωειεγκέντες αὐτοῖς ἔθαψαν. ἦδη δὲ πέρα μεσοῦσης τῆ ἡμέρας ὡραγαθῶντες τὸ στρατόμα, ἔξω τῶ καμῶν ἐλάμβανον τὰ ὅπι τήδεα ὅ, πῶ ὄρῶν τὸ ἐκ ὀπίς τῶς φάλαγγος. καὶ ἔξαιφνης ὄρῶσι τῶς πολεμίους ὡρῶ ἄλλοντας καὶ ἀ λόφους πινας ἐκ τῶ ἐναντίου, τετραγμένους ὅπι φάλαγγος, ἰπώσας τὸ πολλοῖς καὶ πεζοῖς· καὶ γὰρ Σπιθριδάτης καὶ Ραθίνης ἦκον παρὰ Φαρναβάζου ἔχοντες δυνάμιν· ἐπεὶ δὲ κατεῖδον τῶς ἔλληνας οἱ πολέμοι, ἔστησαν ἀπέχοντες αὐτῶ ὅσον πεντεκαίδεκα σταδίου. ἐκ τῶ

ἐκ τούτου δὴ οὖν Ἀρηξίων ὁ μαίτις τῶν ἑλλήνων
 σφαγιάζει, καὶ ἐγγύετο ὅτι τὸ πρῶτον καλὰ
 τὰ σφάλματα. Ἐπειδὴ ὁ Ξενοφῶν λέγει δόκῃ μοι,
 ὡς ἄνδρες στρατηγὸι, ὅτι πᾶσα ἀσπίς τῆ φάλαγγι
 λόχοις φύλακας, ἵνα, ἢ πρὸ δέη, ὡς οἱ ὅτι
 βοηθήσοντες τῇ φάλαγγι, καὶ οἱ πολέμοι τε-
 ταραγμένοι ἐμπύπλωσιν εἰς τεταραγμένους καὶ
 ἀκεραίους. σκευδοκῆ ταῦτα [πρῶτα * πᾶσιν.
 ὑμεῖς μὲν τοίνυν, ἔφη, παρεγγύεθε [τῷ * πρὸς
 τὸς ἐναντίους, ὡς μὴ ἐσθῆκα μὲν, ἐπεὶ ὡφθη-
 ρῆν καὶ εἰδόμεν τὸς πολέμους. ἐγὼ δὲ ἤξω τὸς
 τελυταίους λόχοις καταχωρίσας, τῷ ἑσθῆ
 μὲν δόκῃ. ἐκ τούτου οἱ μὲν ἠσύχως παρεγγύον· ὁ
 δὲ, ἴσθις ἀφελὼν τὰς τελυταίας τάξεις, αἰὲν
 ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀνδρας, τῷ μὲν ὅτι ὁ δόξιον τῷ ἐ-
 πεμψέν ἐφέπεισθαι, ἀπολιπόντας ὡς πλέ-
 θρον Σαμόλας ἀγαθὸς ταύτης ἦρχε τῷ ἑσθῆ
 ἔξωσ· τῷ δὲ ὅτι ὁ μέσῳ ἐχώρεισεν ἐπεισθῆ. Που-
 εῖας ἀρχὸς ταύτης ἦρχε τῷ δὲ μίαι ὅτι τὰ
 δυνάμει Φρασίας ἀδυνατός ταύτης ἐφ᾽ ἑσθῆ-
 κῆ. παρεγγύοντες δὲ, ἐπεὶ ἐγγύοντο οἱ ἠγούμενοι
 ὅτι νᾶπὲς μεγάλα καὶ δυσσώρῳ, ἔσθῆσαν, ἀ-
 γροουῶτες εἰ ἀφ᾽ ἑαυτῶν εἴη ὁ νᾶπος, καὶ παρελ-
 γυῶσαι στρατηγὸι καὶ λοχαγὸι παλιεναὶ ὅτι
 ὁ ἠγούμενον. καὶ ὁ Ξενοφῶν θαυμάσας ὅ, τι ὁ
 ἔσθῆ εἴη τῷ πορείᾳ, καὶ τῷ τάχα ἀκούων τῷ παρελ-
 γυῶν, ἐλαύνει ἢ ἐδυνάτο τάχιστα. ἐπεὶ ὁ συν-
 ἦλθον, λέγει Σοφαινετος, παρεσβύτατος ὡν τῷ
 στρατηγῶν, τῷ ὅτι ὁ ἔξωσ εἴη ἀφ᾽ ἑαυτοῦ
 τῷ ὅτι ὁ νᾶπος. καὶ ὁ Ξενοφῶν ἀσπυδῆ ὑπολα-
 βῶν ἐλέξεν· Ἀλλ᾽ ἴστε μὲν μὲν, ὡς ἄνδρες, ὁ δόξιον
 πω κίνδυνον προσεγγήσαντα ὑμῖν ἐβήξοισιν. ἔσθῆ
 δόξιος ὅρῳ δεομένων ὑμᾶς εἰς ἀνδρῶσ τηλα, ἀπ᾽ ἑσθῆ
 σωτηρίας. νῦν ὁ ἔσθῆς ἔσθῆ. ἀμαχεὶ μὲν ὁ ἔσθῆ
 ἐκ ἑσθῆ ἀπελθῆν. ἢ γὰρ μὴ ἡμῶς ἴωμεν ὅτι τὸς
 πολέμους, ἔσθῆ ἡμῖν, ὅσθῆ ἀπίωμεν, ἔσθῆσαν
 καὶ ὅτι πεσούσται. ὁ ἔσθῆ δὲ, πότερον κρῆσθῆ
 ἵεναι ὅτι τὸς ἀνδρας παρεσβαλλομένων τὰ ὅ-
 πλα, ἢ μεταβαλλομένων, ὅσθῆ ἡμῶν ὅτι
 ὄντας τὸς πολέμους θεάσασθαι. ἴστε γὰρ μὲν τοῖ
 ὅτι ὁ μὲν ἀπίεναὶ ἀπὸ πολέμων, ὁ δόξιον κα-
 λῶ ἔσθῆ. ὁ δὲ ἐφέπεισθαι, καὶ τοῖς κακίους
 θάρρος ἐμποῖσθῆ. ἐγγύον ὁ δόξιον αἰ σὺν ἡμῖσθῆ
 σὺν ἐποίμειν, ἢ σὺν διπλασίους ἀποχωρίσθῆ.
 καὶ τὸς οἶδα ὅτι ὅτι ὅτι ὅτι μὲν ἢ μὲν ὁ δόξιον ὅ-
 μῆς ἐλπίζετε δεῖσθῆ ἡμᾶς ἀπίοντων δὲ,

Atum vero statim Græcorum vates Arexio
 victimas cædit, ac primæ mox hostiæ per-
 pulchra fuerunt exta. Et Xenophon: E-
 quidem, duces, ita statuo, inquit, cohortes
 subsidiarias a tergo phalangis collocandas;
 ut (si poscat usus) sint, qui phalangi auxi-
 lium ferre possint; & ut hostes, ordinibus
 suis turbatis, in aciem horum instructam
 & integram incidant. Id consilium ab o-
 mnibus est comprobatum. Et ille: Vos igitur,
 ait, in hostem aduersum præcedite, ne
 posteaquam & conspecti sumus, & hostem
 vidimus, subsistamus. Ego cohortibus ex-
 tremis arbitrato vestro constitutis, adero.
 Post hæc illi copias modice promouebant,
 Xenophon postremos tres ordines a reli-
 quis abduxit; qui constabant singuli e c-
 militibus. Horum vnum ad dextram sub-
 sequi fere plethri interuallo iussit. Præerat
 ei Samolas Achæus. Alteri locus medius
 assignatus; quo phalangem sequeretur,
 Arcade Pyria duce. Tertius reliquis, cui
 Phrasias Atheniensis præerat, ad sinistram
 sequi iussus fuit. Procedentibus copiis,
 quum ad ingentem, transituque diffici-
 lem saltum primi peruenissent, constite-
 runt. Ignorabant enim, an transiri posset;
 ideoque duces & cohortium præfectos
 hortabantur, ut ad aciem primam se con-
 ferrent. Xenophon admiratus, quid illud
 esset, a quo retinerentur: celeriter eorum
 cohortationem audiens quamprimum ad
 ipsos aduolat. Quum conuenissent, So-
 phænetus inter duces natu maximus ope-
 rapretium negat esse, saltum eiusmodi
 peragrari. Eius sermone festinanter excep-
 to Xenophon: Ego vero, inquit, scire
 vos arbitror milites, me prudentem scientemq;
 nullius vobis vniquam periculi au-
 ctorem existisse. Nec enim ad fortitudi-
 nem gloria vobis opus esse video, sed in-
 columitate. Iam vero nostræ res eo loco
 sunt, ut hinc sine prælio discedi non possit.
 Nam nisi nos in hostem pergamus, seque-
 tur ille nobis abscedentibus, & in nos ir-
 ruet. Vos nunc considerate, potiusne sit,
 nos aduersos arma hostibus inferre, an ve-
 ro auersos spectare, dum illi a tergo nos
 inuadant. Hoc quidem certe scire vos
 volo, recedere ab hostibus honestum vi-
 deri non posse: at eosdem insequi, igna-
 uioribus etiam animos addit. Equidem
 malim hostes dimidiis cum copiis insequi,
 quam cum duplo maioribus cedere. Nec
 ignoro, minime vos vereri, ut nostram illi
 impressionem sustineât, si quidem nos ad-
 grediemur ipsos. At vero si nos recedamus,

ἴσθῆ

ἰπὸ βελῆ

παχὺ

ὁ π βελῆ
ἐκ ἄξιον
εἰν ἑσθῆ
καπίου

Animosæ
Xenophō-
ni oratio.

" nemini vestrum esse dubium potest, quin A
 " aufuri sint illi nos persequi. Ut autem ij, qui
 " pugnaturi sunt, saltum impeditum a tergo
 " relinquunt, an non etiam vltro sit accipien-
 " dum? Velim equidem, hostibus ad disce-
 " dendum omnia peragrata facilia videri:
 " nos ex hoc ipso loco id capere admonitio-
 " nis oportet, neminem, nisi vincat, incolumem
 " ex nobis esse posse. Mirari sane subit,
 " posse aliquem putare, saltum hunc formi-
 " dabiliorē esse locis aliis, quæ peragraui-
 " mus. Nam qui fieri poterit, vt locus hic no-
 " bis non transitu sit difficilis, si equites non
 " vincamus? qui transiri montes poterunt,
 " quos iam superauimus, si tot cetrati a tergo
 " nos vrgeant? Quod si maxime salui ad ma-
 " re perueniamus, quantus quæso saltus ip-
 " sum pelagus Ponticum erit? nec ibi nauig-
 " ia sunt, quibus auehamur: nec frumen-
 " tum, quo alatur, si hærendum istic erit:&
 " si celeriter eo peruenerimus, mox rursus
 " ad parandum comeatum exeundum e-
 " rit. Quamobrē melius est, nos modo pran-
 " fos dimicare, quam cras ieiunos. Sunt, mi-
 " lites, exta nobis egregia, sunt auguria feli-
 " cia, & perlitatum est pulcherrime. Perga-
 " mus aduersus hostes. Ne faciamus eis po-
 " testatem, posteaquam nos conspexere, iu-
 " cunde cœnandi, vel quo velint loco, per-
 " noctandi. Hæc quum dixisset, hortati sunt
 " præfecti cohortium, vt ducendo præcede-
 " ret. Nam aduersabatur nemo. Itaq; duce-
 " bat Xenophon, quum denuntiaffet, vt
 " quam ad partem saltus forte quilibet esset,
 " illac transiret. Nam celerius ei videbantur
 " per aduersum saltum hoc pacto caterua-
 " tim euasuræ copiar, quam si ad pontem, qui
 " erat in saltu, longum velut in filum expor-
 " tingeretur. Quum iam transissent, phalan-
 " gem prætergrediens: Reuocate vobis, in-
 " quit, in memoriam, milites, in quot pugnis
 " aduersus hostes cōminus pugnatis Deum
 " ope viceritis, & cuiusmodi accidant illis,
 " qui hostem fugiunt. Cogitate, vos iam ad
 " Græciæ portas esse. Sequimini ducē Her-
 " culem, ac vos mutuo nominatim excitate.
 " Iucundum certē est, nunc aliquem forti-
 " ter ac præclare aliquid & dicentem, & ge-
 " rentem, apud quos velit, memoriam sui
 " excitare. Hæc quum dixisset Xenophon, si-
 " mul & phalangi dux erat, & peltatis vtrimq;
 " dispositis, in hostem pergebat. Mandarat
 " etiam, vt hastas humeris dextris gestarent,
 " donec tuba signum dedisset. Tum vero de-
 " missis eis ad feriendum hostem pedetentim
 " sequerentur, neq; quemquam cursu inse-
 " qui hostem debere. Post hæc tessera per exercitū didita, Iupiter Seruator, Dux Hercules.

Α πρότερον ἔπειτα μὲν, ὅτι πολὺ ἴσως ἐφ' ἑπείτα
 ὁ δὲ ἀγελαίαν ὄπισθεν ἰάπος χαλεπὸν ποιή-
 σασθαι, μέλλοντας μάχεσθαι, ἄρ' ἔτι καὶ ἄρ-
 πάσαι ἀξίον; τοῖς μὲν γὰρ πολέμοις ἐγὼ γε βυ-
 λώμιον ἔπειτα πορὰ πύργου φαίνοσθαι, ὡς αὐτὸν
 ἀποχωρῆν ὑμᾶς δὲ καὶ ὑπὸ τῆς χειρὸς δεῖ δι-
 δασκασθαι, ὅτι, οὐκ ἔστι μὴ νικᾶσι σωτηρία.
 θαυμάζω δὲ ἐγὼ γε, καὶ ὁ ἰάπος τὸ τοῦ εἴτις
 μᾶλλον φοβερὸν νομίζῃ εἶ) τῶν δὲ ὄντων, ὡν ἀγα-
 πεπορδύμδα χειρῶν. πῶς μὲν τὸ γὰρ δεῖ ἀγα-
 Ββατον δὲ * χαρίον, εἰ μὴ νικήσῃ μὲν τὸς ἰππίας; * πείσας;
 πῶς ἂν διελθῆναι μὲν ὄρη, ἢ περὶ τὰς το-
 σοῖδε ἐφέπονται; ἢ ἂν καὶ σαθα μὲν ἔπειτα γά-
 λαθῆναι, πόσον τι ἰάπος ὁ πόπος; εἴτα ὁ δὲ
 πλοῖα ἔστι τὰ ἀπάξοιτα, ἔτε οἶτος ὡς ἀρεψό-
 μδα μὲν οἶτες δεήσῃ, ἢ ἂν γὰρ ἰον ἐκείνη μὲν
 γὰρ ἰον δὲ ἰέναι πάλιν ἔπειτα τὰ ἔπειτα δὲ α.
 ἔχειν
 νῦν κρήτην ἠεὶ σκηκῶς μάχεσθαι, ἢ αὐτοῖς ἀ-
 ναείσῃσι, ἀδρές, τὰ τε ἰερα ἡμῖν καὶ λα, οἱ τε
 οἰωνοὶ αἰσοῖ, τὰ τε σφάγια καὶ κλισα ἰωμῶν
 C ἔπειτα τὸς ἀδρας. οὐδ' ἔπειτα τῆς, ἐπειτῆμας
 πῶς εἶδον, ἢ δέως δὲ πῆσαι, ἔδ' ὅπως αὐτὸς
 λωσι σκηκῶσαι. εἰ δὲ ἔπειτα οἱ λαχρῶν ἠγῆσθαι
 κέλευσθαι, καὶ εἰς ἀντίλεγε, καὶ ὅς ἠγῆτο, ὡς αὐ-
 Γείλας ἀγελαίαν ἠεὶ σκῶς ἐτύχῃσε τῶ ἰάπος
 ὡν. γὰρ ἰον γὰρ αὐτὸν ἔδιδε ἔπειτα ὡς αὐτὸν
 αδα δὲ σφάτευμα, ἢ εἰ καὶ τὸ γέφυρον, ἢ ἔπειτα
 τῶ ἰάπος ἢ, ἔπειτα μὲν οἶτο. ἐπειτῆ δὲ διέβησαν,
 παρῶν ὡς αὐτὸν τῶ φάλαγγα, ἔλεγε ἂν ἄδρες,
 αἰά μμῆσθε ὅσας δὲ ἡμάχας σὺν τοῖς θεοῖς
 Δομοῖσι ἰόντες νεικήκατε, καὶ οἶα πάροισιν οἱ
 πολεμῖας φέρουσι: καὶ τῶν ἐπινοήσατε, ὅ-
 τι ἔπειτα τῶν θύραις τῆ ἑλλάδος ἐσμέν. ἀλλ' ἔπειτα
 αδα ἡγῆσθαι τῶ Ἡρακλεῖ, καὶ ἀλλήλοισι πα-
 ρακαλεῖτε οἰομασθαι. ἡδὺ ται ἀδρεῖ ὄν τι καὶ
 καλὸν νῦν εἰπέσθαι καὶ ποιήσθαι μνημῖον
 ἐν οἷς ἔτελει παρέχῃ ἑαυτῶν. ταῦτα ἰπαρε-
 λαύων * ἔλεγε, καὶ ἅμα ὑψηλοῖτο φάλαγ-
 γος, καὶ τῶς πελτασῶς ἑκατέρωθεν τὸ πρῶτον
 σαμῶν ἐπορδύοντο ἔπειτα τὸς πολεμῖους. πα-
 Ερηγῆλλετο δὲ τὰ δόρατα ἔπειτα τὸν δὲ ἰον ὡμον
 ἔχῃν, ἔως σημάνοι τῆ σάλπιγγι. ἔπειτα δὲ
 εἰς τὸ πρῶτον ἰον καὶ τῶς ἔπειτα βαδῖναι, πρῶτον
 καὶ μηδὲνα δρόμον διάκῃν. ἐκ τῶν σκῶν
 μα παρή, Ζῶς σωτήρ, Ἡρακλῆς ἠγῆσθαι.
 οἱ δὲ

γδ οὐ

* πείσας;

ποίησθαι
μενος ἐπὶ
παρῶν

πρῶτον

οἱ δὲ

οἱ δὲ πολέμοιοι ἑσπέρων, νομίζοντες καλὸν ἔχον ὁ χροῖον. ἐπεὶ ὅ ἐπλησίαζον, ἀλαλάζοντες οἱ ἑλλήνες πελτασαὶ ἔθεον ὅτι τὸς πολέμους, ὡρῖν τινα κελύφην. οἱ δὲ πολέμοιοι αἰτίοι ὤρμησαν, οἷτε ἰππεῖς καὶ ὁ σίφος τῶν βιθυνῶν. καὶ βέπονται τὸς πελτασὰς ἅμα. ἐπεὶ ὅ ὕπηντιαζεν ἡ φάλαγγς τῶ ὀπλιτῶν ταχὺ πορθέου μῆνη, καὶ ἅμα ἡ σάλπιγγς ἐφθέγγετο, καὶ ἐπαμαίζον, καὶ μὲν ταῦτα ἡλάλαζον, καὶ ἅμα τὰ δόρατα κατέισαν. ἐν ταῦτα σὺκέτι ἐδέξαντο οἱ πολέμοιοι, ἀλλ' ἐφθόρον. καὶ Τιμασίων μὲν ἔχων τὸς ἰππεῖς ἐφείπετο, καὶ ἀπεκτίνυσαν ὅσοις ὡρῖν ἔδιδαντο, ὡς ὀλίγοι ὄντες. τῶν δὲ πολέμιων ὁ μὲν βίωνυμον βίθους διεσπάρη, καὶ ὁ οἱ ἑλλήνες ἰππεῖς ἦσαν. ὁ δὲ δεξιόν, ἄτε οὐ σφόδρα διωκόμενοι, ὅτι λόφου σιωῆση. ἐπεὶ δὲ εἶδον οἱ ἑλλήνες ἑσπέρων τὰς αὐτοῖς, ἐδόκη ῥᾶσόν τε καὶ ἀκινδυνότατον εἶναι ἰέναι [ἦδη * ἐπ' αὐτοῖς. παμαίσαντες ἰπέκοντο. αὐτὸς δὲ ἐπορθέοντο. οἱ δὲ οὐχ ἑσπέρων. καὶ ἐν ταῦτα οἱ πελτασαὶ ἐδίωκον, μέγρε. ὁ δεξιόν αὐτὸ διεσπάρη. ἀπέθανον δὲ ὀλίγοι. ὁ γὰρ ἰππεῖς φόβον παρήχε ὁ τῶν πολέμιων [πολύ ὄν * ἐπεὶ ὅ εἶδον οἱ ἑλλήνες τὸ, τε φαρναβάξ ἰππεῖς ἐπὶ σιωῆσηκός, καὶ τὸς βιθυνοῖς ἰππεῖας ὡρῖν τὸς σιωα. θοριζομένης, καὶ ἀπὸ λόφου πινὸς καταπεωμῆοις τὰ γιγνόμενα, ἀπεφρόκεσαν μὲν, ὅμως δὲ ἐδόκη καὶ ὅτι τὸς ἰτέον εἶ] οὕτως, ὅπως διώαντο, ὡς μὴ τεταρρήκτες ἀναπαύσαντο. σιωαζόμενοι δὲ πορθέονται. ἐν τῶν οἱ πολέμοιοι ἰππεῖς φθόρον καὶ τὸς ὡρῖν οἰμοῖως, ὡς ὡρῖν ὑπὸ ἰππεῖων διωκόμενοι. νάπος γὰρ αὐτοῖς ὑπέδεχετο, ὁ σὺκ ἡδαισαν οἱ ἑλλήνες, ἀλλὰ ὡρῖν ἀπεβράποντο διώκοντες. τὸ ψία γὰρ ἔω. ἐπαμαίζοντες ὅ ἐντα δὲ ἡ ὡρῖν συμβολὴ ἐχρήματο, σιωα μῆνοι ἔπαμον, ἀπήσαν ὅτι τὰ λαττομ ὡρῖν ἡλίας δεσμάς. σάδιοι γὰρ ἦσαν ὡς ἐξήκοντα ὅτι ὁ σιωα πεδον. ἐν τῶν οἱ μὲν πολέμοιοι εἶχον ἀμφὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ ἀπήσαν τὸς οἰκέτας καὶ τὰ χεῖματα ὅπη ἐδίωαντο ὡρῖν. ἑσπέρων. οἱ δὲ ἑλλήνες τὸ ἀνέμῆρον μὲν Κλέανδρον, καὶ τὰς τελεῖρας, καὶ τὰ πλοῖα, ὡς ἦσαν ὡρῖν. δεξιόντες δὲ ἐκάστης ἡμέρας σιωα τοῖς ὡρῖν γίοις καὶ τοῖς ἀνδραπόδοις, ἐφέροντο ἀδεῶς [ἦδη * πυρῖς, κριθῖς, οἶνον, ὄσπρια, μελίνας, σῦκα.

Hostes, quod opportuno se loco esse crederent, perstabant. At quum iam propius ventum esset, qui ex Græcis cetrati erant, clamore bellico sublato, prius in hostem cursu ferebantur, quam quisquam iuberet. e contrario tum equites hostium, tum Bithynorum globus, in hos tendebant, eosq; terga cogebant dare. Verum ubi grauis armaturæ peditum phalanx celeriter pergens in subsidium venit, simulq; tuba clangente, præanem hi exordirentur, & vulatum martium tollerent, & hastas pariter demitterent: tum vero non amplius hostes impetum sustinere, sed totos se fugæ dare. Sequebatur eos Timasio cum equitibus, qui sane pro sua paucitate, quocumq; poterant, occidebant. Ita sinistrum quidem hostium cornu, cui Græci equites oppositi fuerant, statim est dissipatum. Atenim quia dextrum non admodum a persequentibus premeretur, in colle quodam rursus coit. Quos Græci quum consistere viderent, nihil facilius, neq; minus periculosum esse putabant, quam si eos inuaderent. Quare præanem canentes recta pergebant, quumq; illi non resisterent, cetrati eos persequerentur, donec dextrum etiam cornu dissiparetur. Interfecti pauci admodum, quod equestres hostium copiarum multæ numero formidini nostris essent. At quum Græci viderent etiam Pharnabazi equitatum necdum dissipatum esse, ac Bithynos equites ad eos sese aggregare, deq; colle quodam quidquid accideret, spectare; quamquam labore defatigati essent, tamen in hos etiam pergere statuunt, quacumque ratione possent, ne sumta fiducia respirarent. Itaq; quum instructi in eos tenderent, equitatus hostium non aliter per decliua fugere, atq; si equites persequerentur. Nam saltus eos excipiebat, quod Græci ignorabant, iam ante facta conuersione a persequendo desistentes; quod aduersperasceret. Quumq; illum ad locum rediissent, ubi primum conflixerant: erecto tropæo, sole iam occidente ad mare reuertuntur. Abfuerant enim a castris plus minus L x stadiis. Post eam pugnam hostes suis rebus prouidebant, ac domesticos, & facultates suas, quo poterant, longissime abducebant. At Græci, dum Cleandrum, & triremes, ac naves expectarent, quæ venturæ dicebantur; cotidie cum iumentis & mancipiis exeuntes, nullo cum metu triticum, hordeū, vinum, legumina, panicum, ficos congregabant.

Græcorum victoria

Nam regio hæc omnium ferax erat, extraquam olei. Quod si totus exercitus quiescendi caussa in castris commoraretur, prædatum licebat aliquibus exire, neque deerat exeuntibus, quod acciperent. At vero quum vniuersæ copiæ egrediebantur, tum si quis aliquo secedens nonnihil conquireret; id publicum esse debere, decreto sanxerunt. Iam magna rerum omnium copia instructi erant. Nam & commeatus vndique de Græcis vrbibus aduehebantur, & qui nauigiis præterlegerent, libenter adpellebant. Inaudierant enim oppidum istuc exstrui, neq; portum ei loco deesse. Etiam hostes denique proximi ad Xenophontem mittunt, quem oppidum eo loco condere audiebant, & per legatos interrogant, quid sibi faciendum esset, vt in amicitiam reciperentur. Eos quum Xenophon militibus ostenderet, Cleander cum duabus quidem triremibus venit, sed nauigio nullo. Forte id temporis, quo adpulit, exercitus aberat; & seorsum nonnulli prædatum iuerant in montem, qui multas pecudes ceperant. Et quia verebantur, ne ipsis adimerentur: Dexippo rem exponunt, illi viro, qui Trapezunte cum remorum nauis aufugerat; eumque iubent conseruari pecoris partem retinere, partem ipsis restituere. Mox ille milites abigit, qui circumstant, & oues has publicas esse dicebant. Quumque recta pergeret ad Cleandrum, ait milites hos sibi pecudes eripere velle. Cleander eum, qui hoc moliretur, duci ad se iubet. Itaque captum quemdam ducit, quem ei forte tum interueniens Agafias eripit; quod is, qui ducebatur, vnus esset ex ipsius cohorte. Hæc milites ceteri, qui aderant, iacere lapides in Dexippum ceperunt; & obruendum lapidibus esse proditorem hunc, clamabant. Tunc & remiges plerique metu correpti ad mare fugere, & Cleander ipse fuga sibi cõsulere. Xenophon autem cum ducibus ceteris militem compescebat, & Cleandrum monebat, nihil esse periculi: faltim decretum exercitus in caussa esse, cur hæc accidissent. At Cleander partim incensus a Dexippo, partim indignatus, quod trepidasset: discessurum se cum nauibus ait, ac per præcones denuntiaturum; ne qua vrbs eos, vt qui hostes essent, exciperet. Et imperabant id temporis Lacedæmonij Græcis omnibus. Quare visa est Græcis militibus ea res fore perniciofa, Cleandrumque rogabant, ne id faceret.

Dexippi malitia signum.

* Lestio margini.

πρότα ἡ γὰρ εἰρήνη ἡ γῆρα, πλὴν ἐλαίου. καὶ ἔχον
 ὁπότε μὲν καὶ ἀμύροιο ὁ φράτευμα αἰάπαν-
 ὀμνον, ἐξέω ἔπι λείαι ἰείαι, καὶ ἐλάμβανον
 ἐξίοντες ὁπότε δὲ ἐξίοιο πρὸ ὁ φράτευμα,
 εἴτις χωρὶς ἀπελθὼν λάβοι πῆ, δημόσιον ἔδο-
 ξεν εἶ). ἥδη δὲ ἔω πολλὴ πρότων ἀφρονία. καὶ
 γὰρ ἀγοραὶ πρότων ἀφικνούτο ἐκ τῶν
 ἐλλείδων πόλεων, καὶ οἱ πῶρα πλεόντες ἀ-
 σμένοι ἡ κατέπεμπον, ἀκρούοντες ὡς οἰκίζουτο
 πόλις, καὶ λιμνὴ εἶη. ἔπεμπον δὲ καὶ οἱ πο-
 λέμιοι ἥδη πλεσίον οἰκωῦτες πρὸς Ξενο-
 φωνία, ἀκρούοντες ὅτι οὗτὶ πόλις ὁ χωρεῖον,
 ἐρωτῶντες ὅ, τι δέοι ποιούσας φίλους εἶ). ὁ
 δὲ ἐπεδείκνυεν αὐτοῖς τοῖς φραπώταις. καὶ
 τέτω Κλέανδρος ἀφικνῆται, δύο τετρήρεις ἔ-
 χων, πλοῖον δὲ σῶδεν. ἐτύχησε δὲ τὸ τε φρά-
 τεμα ἔξω ὄν, ὅτε ἀφίκετο, καὶ ἔπι λείαι
 πινὲς οἰχόμενοι ἄλλοι εἰς τὸ ὄρος. καὶ εἰλήφε-
 σαν πρὸ βαλῆα πολλά. οἰκωῦτες δὲ μὴ ἀ-
 φαρρεῖεν, τὰ Δέξιππου λέγουσιν, (ὅς ἀπέ-
 δρα πρὸ πεντηκόντην ἔχων ἐκ φραπέζου-
 τος) καὶ κελύβοιο Δρασώσαντα τὰ πρὸ
 βαλῆα, τὰ μὲν αὐτὸν λαβὴν, τὰ δὲ σφίσι αὐ-
 τοῖς ἀποδιδῶναι. ὁ δὲ οὗτος ἀπελαύει
 τὰς πρὸ βαλῆα τῶν φραπώτων, καὶ λέγου-
 σας, ὅτι δημόσια ταῦτ' εἶη καὶ τῶν Κλεαί-
 δρου ὁ δὲ ἐλθὼν λέγει, ὅτι δρῶντα ἔπι χε-
 ρούσιν. ὁ δὲ κελύβη τὸ δρῶντα ἄγην πρὸς
 αὐτόν. καὶ ὁ μὲν λαβὼν ἄγῃ πινὰ, πρὸς
 χῶν δὲ Αγρασίας ἀφαρῆται. καὶ γὰρ ἔω αὐ-
 τῶν ὁ ἀγροῦμος λοχίτης. οἱ δὲ ἄλλοι οἱ παρόν-
 τες τῶν φραπώτων ἔπι χερούσι βάλλειν τὸν
 Δέξιππον, ἀνακαλοῦντες τὸν πρὸς δότιον. βάλαντα
 ἔδεισαν δὲ καὶ τῶν τετραπῶν πολλοὶ, καὶ ἔ-
 φθονεῖς τὴν θάλασσαν. Κλέανδρος δὲ ἔ-
 φθονε. Ξενοφῶν δὲ, καὶ οἱ ἄλλοι φραπη-
 γοὶ κατεκώλυόν τε, καὶ τῶν Κλεαίδρου ἔλε-
 γον, ὅτι σῶδεν εἶη πρὸς ἄγῃ, ἀλλὰ τὸ δόγμα
 εἶη ἄπρον τὸ τῶν φραπώματος, ταῦτα γυέ-
 σθαι. ὁ δὲ Κλέανδρος ἔπειθ' ἐξίππου τὸ
 ἀνερεθίζόμενος, καὶ αὐτὸς ἀρθεαδῆς, ὅτι ἐφο-
 βήθη, ἀποπλοῦσθαι ἔφη, καὶ κηρύξῃ, μη-
 δεμίαν πόλιν δεχέσθαι, ὡς πολέμιας. ἤρξαν δὲ
 τότε πρότων τῶν ἐλλείδων οἱ λακεδαίμονιοι.
 εἰ ταῦτα πονηρὸν ἔδοκε τὸ πρὸς ἄγῃ. ἐκείνο
 εἶ) τοῖς ἔλλησι, καὶ ἔδειοντο μὴ ποιεῖν ταῦτα.
 ὁ δὲ οὗτος

Handwritten marginal notes in Greek script, partially visible on the right edge of the page.

ὁ δὲ οὐκ ἀλλῶς ἔφη γινέσθαι, εἰ μὴ ἴσῃ
 ἐκδώσῃ τὸν δέξαιθα βάλλῃ, καὶ τὸν ἀφε-
 λόμην. ἰὼ δὲ ὄν ἐξήτει, Ἀγασίας, διὰ τέ-
 λους φίλος τῷ Ξενοφῶντι· ἔξ οὗ καὶ διέ-
 βαλεν αὐτὸν ὁ Δέξιππος. οἰτεῦθεν, ἐπειδὴ
 ἀπορία ἰὼ, σιωπήσαντες ὁ φράτρωμα οἱ
 δέξαιθες· καὶ ἔνοι μὲν αὐτῶν ἴσῃ παρ' ὀλίγον
 ἐποίησαν τὸν Κλέανδρον, τῷ δὲ Ξενοφῶντι
 οὐκ ἐδόκει φαῦλον εἶναι ὁ φράτρωμα, ἀλλ'
 ἀνάσας ἔλεξεν· ὦ ἄνδρες φρατῶτα, ἐμοὶ
 οὐ φαῦλον δοκεῖ εἶναι ὁ φράτρωμα, εἰ ἡμῖν
 οὕτως ἔχων τὴν γῆν Κλέανδρος ἀπει-
 σιν, ὡς περ λέγῃ. εἰσὶ μὲν γὰρ ἡδὴ ἐγγυς αἱ
 ἑλλήϊδες πόλεις τῆς ἑλλάδος λακεδαί-
 μόνιοι φρατῆταισιν. ἱκανοὶ δὲ εἰσι καὶ εἰς ἑ-
 καστὸς λακεδαίμωνιων ἐν ταῖς πόλεσιν, ὅ, π
 βούλονται διὰ φρατῆσθαι. εἰ οὖν οὗτος
 φρατῆται μὲν ἡμᾶς βυζαντίου ἀποκλείσει, ἔ-
 πειρα δὲ τοῖς ἄλλοις δέμοσι φρατῆται
 εἰς τὰς πόλεις μὴ δέχεσθαι, ἴσῃ ἀπιστοῦ-
 τας λακεδαίμωνιοις, καὶ ἀνόμους ὄντας· ἐπὶ
 δὲ φρατῆται Ἀναξίβιον τὸν ναύαρχον οὗτος ὁ
 λόγος φρατῆται ἡμῶν ἔχει, ὡς χαλεπὸν εἶναι καὶ
 μῦθον καὶ ἀποπλεῖν. καὶ γὰρ ἐν τῇ γῆ δέ-
 χοιοι λακεδαίμωνιοι καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ τὸν ἰὼν
 χρόνον. οὐκ ἔστι οὔτε ἐνὸς ἀνδρὸς ἕνεκα
 οὔτε δυοῖν ἡμᾶς τῶν ἄλλοις τῆς ἑλλάδος
 ἀποφρατῆσαι, ἀλλὰ πεισθέντες, ἴσῃ κελύσει.
 καὶ γὰρ αἱ πόλεις ἡμῶν ὅθεν ἐσμεν, πείθονται
 αὐτοῖς. ἐγὼ μὲν οὖν, καὶ γὰρ ἀκούω Δέξιπι-
 πον λέγειν φρατῆται Κλέανδρον, ὡς οὐκ αἰ ἐποίη-
 σεν Ἀγασίας ταῦτα, εἰ μὴ ἐγὼ αὐτὸν ἐκέλευ-
 σα· ἐγὼ οὖν ἀπολύω καὶ ὑμᾶς τῆς αἰτίας, καὶ
 Ἀγασίαν, αἰ αὐτὸς Ἀγασίας φησὶ ἐμὲ ἰνὸς
 τῶτων αἰτιὸν εἶναι, καὶ καθαρὰ ἐμὲ αὐτῶν,
 εἰ ἐγὼ περὶ βολίας ἢ ἄλλου ἰνὸς βιαίου ἔξαρ-
 χῶ, τῆς ἐσχάτης δίκης ἄξιός εἶναι, καὶ ὑφ' ἔξω
 πῶ δίκην. φημὶ δὲ, καὶ εἴ τινα ἄλλον αἰτιῶ-
 ταί, εἰ αὐτὸν χεῖρα φρατῆται Κλεαίδρω κρι-
 ναί. οὕτω γὰρ αὐ ἡμεῖς ἀπολελυμένοι τῆς αἰ-
 τίας εἴητε. ὡς δὲ ἰὼν ἔχῃ, χαλεπὸν, εἰ οἰόμενοι
 ἐν τῇ ἑλλάδι καὶ ἐπαίε καὶ τιμῆς τῶν ἑσῶν,
 αἰτῆ ταῦτων μηδὲ ὅμοιοι τοῖς ἄλλοις ἐσόμε-
 θα, ἀλλ' εἰρξόμεθα ἐκ τῶν ἑλλήϊδων πό-
 λεων. μὲν ταῦτα ἀνάσας Ἀγασίας εἶπεν· Ε-
 γὼ, ὦ ἄνδρες, ὁμνυμι θεοῖς καὶ θεᾶς, ἡμῶν μὴτε ἐμὲ Ξενοφῶντα κελύσει ἀφελῆσαι τὸν

At is nequaquam aliter futurum aiebat,
 extraquam si & is, qui primus lapides ie-
 cisset, & qui militem eripuisset, dederen-
 tur. Erat is, quem quarebat, Agasias,
 Xenophonti perpetuus amicus; eaque
 caussa fuit, cur illum Dexippus crimina-
 tus esset. Quum tam difficilis rerum sta-
 tus esset, duces ad concionem exercitum
 vocant. Nonnulli eorum non magni
 Cleandrum faciebant, Xenophon rem
 minime contemnendam aiebat esse, &
 adfurgens, hanc orationem habuit. E-
 quidem, milites, rem non nullius esse
 momenti arbitror, Cleandrum erga nos
 adfectum ita, uti se declarat, discedero.
 Nam Græcæ iam nobis vrbes proximæ
 sunt, & Lacedæmonij Græciæ præsumt.
 Illorum ea potentia est, ut quiuis Lace-
 dæmonius in Græci nominis urbibus id,
 quod cupit, efficere possit. Quare si nos
 primum Byzantio Cleander excludet, ac
 deinde præfectis ceteris denuntiabit, ne
 nos in vrbes admittant, ἴσῃ quasi qui con-
 tumaces aduersus Lacedæmonios, & im-
 probi sumus: etiam ad Anaxibium nauar-
 chum hæc de nobis fama permanabit, quo
 fiet, ut difficulter & heic mansuri, & hinc
 nauigiis discessuri simus. Quippe tam ter-
 ra Lacedæmonij, quam mari hoc tem-
 pore imperant. Quapropter vnus & al-
 terius hominis caussa nos reliquos exclu-
 di Græcia minime æquum est, sed paren-
 dum ipsis erit, quidquid tandem iusse-
 rint. Nam & vrbes illæ, in quibus nati
 sumus, ipsis dicto sunt audientes. Ego
 quidem, qui dicere Cleandro Dexippum
 audio, non ausurum hæc fuisse Agasiam,
 nisi meo iussu; & vos & Agasiam hac cul-
 palibero, si me Agasias ipse fatebitur ho-
 rum auctorem esse; adeoque memet con-
 demno, si vel lapidationi, vel alteri vio-
 lento facinori princeps ipse caussam præ-
 beo, ut tamquam extremi supplicij reus
 prænis subiiciar. Itidem sentio debere & a-
 lium quemuis, in quem Cleander cul-
 pam confert, ei se iudicio sistere. Nam ea
 ratione vos omni culpa liberabimini. Sa-
 ne qui nunc rerum status est, graue profe-
 cto, si ne quidem reliquis pares erimus,
 Græcis ciuitatibus exclusi; quum ipsi ex-
 istimemus in Græcia nos & laudem & ho-
 norem consequuturos. Post hæc Agasias
 quum surrexisset, inquit: Deos ego, mi-
 lites, ac Deas sancte testor, neque Xe-
 nophontem mihi mandasse, ut homi-

δξαιθες

οἱς ἀπο-
σαντας
λακεδαί-
μωνιων,
στρεψίως
ἀπὸ φρατῆ-
ται λακε-
δαίμο-
νιοις,

al. quasi
qui a La-
cedæmo-
nis desce-
derunt

Agasias in
tegritas.

nem illum eriperem, neque quemquam
 alium ex vobis: sed quum virum fortem
 ex cohorte mea duci a Dexippo viderem,
 a quo vos desertos esse scitis, grauis ea res
 mihi visa est. Itaq; hominem eripui, fateor.
 Nec tamen vos me Cleandro dedatis, ne-
 cesse est: ego me ipsum, vt Xenophon fa-
 ciendum censet, Cleandro tradam, vt me-
 cum pro arbitratu suo agat. Non est, quod
 vos hac de caussa bellum cum Lacedemo-
 niis geratis; sed potius incolumes eo velim
 perueniatis, quo quisque cupit. Nihilomi-
 nus quosdam ex vobis ipsis deligite, quos
 mecum ad Cleandrum mittatis; vt si quid
 ego pretermisero, meo nomine tum dicat,
 tum agant. Heic permiffum ei ab exercitu,
 deligeret, quos vellet, eosque secum fume-
 ret. Agafias duces deligit. Quare cum du-
 cibus, & eo milite, quem Dexippo eripue-
 rat, ad Cleandrum pergit Agafias: ad quem
 vbi peruenissent, duces cum in hanc sen-
 tentiam compellarunt. Exercitus, Clean-
 der, nos ad te misit, teq; vult, si quidem om-
 nes in culpa esse arbitreris, iudicio facto,
 pro arbitratu tuo in fontes animaduertere:
 sin vel in vnum aliquem, vel duos, vel plu-
 res culpam conferas; æquum censent, vt ip-
 si semet tibi iudicio fistant. Quare si quid
 est, in quo nostrum quemquam accuses,
 adsumus tibi: sin est alius quispiam, eū no-
 bis edito. Quippe nemo erit, quem nō tibi
 tradituri simus, modo nobis parere volue-
 rit. Tum progressus in medium Agafias ait:
 Ego sum, Cleander, qui hunc hominē ab-
 ducenti Dexippo eripui, & qui feriri De-
 xippum iussi. Etenim hunc ego virum for-
 tem esse noram, Dexippum autē sciebam
 ab exercitu lectum fuisse, qui a Trapezuntis peti-
 ueramus, ea de caussa præisset; vt nauigia
 cogeret, quibus incolumes auheremur.
 Eundem aufugisse sciebam, atque eos mi-
 lites prodidisse, quibus cum saluus eo per-
 uenerat. Ita & a nobis Trapezuntij L remi-
 gum naue spoliati sunt, & improbi propter
 hunc esse visi sumus: per ipsum deniq; non
 stetit, quo minus iam periissemus omnes.
 Nam æque ac nos audierat, non posse, si
 pedestri itinere discederemus, traici a no-
 bis fluuios, ac nos saluos in Græciam per-
 uenire. Huic erga talem hominem eripui.
 Ac si tu eum abduxisses, vel tuorum quis-
 piam, non eorum, qui a nobis aufugerunt:
 scito, me numquam id facturum fuisse.
 Quod si me iam interficies, velim existi-
 mes te virum fortem in gratiam ignaui &
 improbi hominis occidere. Hæc quum

Agafias
 Dexippi
 scelera co-
 memorat.

αἰδρα, μήτε ὑμῶν ἄλλον μηδένα· ἰδόντι δὲ
 μοι αἰδρα ἀγαθὸν ἀγρόμυρον τῶν ἐμῶν λεχη-
 τῶν ὑπὸ Δέξιππου, ὃν ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑ-
 μᾶς παρεδόντα, δεινὸν ἐδόξεν εἶναι· καὶ ἀφλό-
 μῳ, ὁμολογῶ, καὶ ὑμῶς μὲν μὴ ἐκδῶτε ἐ-
 γὼ δὲ ἐμῶν, ὡς περὶ Ξενοφῶν λέγει, ὡς ἔ-
 χησεν κρίναντι Κλεάνδρῳ, ὃ αὐβούληται ποιῆ-
 σαι. τὸ τὸ ἐνεκα μήτε πολεμῆτε λακεδαί-
 μοις, † σώζεσθε τε ἀσφαλῶς, ὅππῃ θέλη-
 κησος. συμπέμφατε μὲν τοὺς ὑμῶν αὐτῶν ἐδ-
 ομοὺς Κλεάνδρῳ, οἵτινες, εἰὰ πὶ ἐγὼ πα-
 ρελίπτω, καὶ λέξουσιν ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ παρ-
 ἔξουσιν. ἐκ τούτου ἐδώκεν ἡ στρατιὰ οἷς πῖνας βύ-
 λοιτο παρεδόμενον ἴεσθαι. ὁ δὲ παρείλετο τὸς
 στρατηγούς. μὲν ταῦτα ἐπορεύοντο πρὸς Κλε-
 ἀνδρον Ἀγασίας, καὶ οἱ στρατηγὸί, καὶ ὁ ἀφαι-
 ρεθεὶς αὐτῶν ὑπὸ Ἀγασίου, καὶ ἔλεγον οἱ στρα-
 τηγὸί· Ἐπεμψεν ἡμᾶς ἡ στρατιὰ πρὸς σε, ὦ
 Κλεάνδρε, καὶ κελύσοί σε, εἴτε πῶς αἰ-
 πῶ, κρίναντα σεαυτὸν χεῖροσθα, ὅτι αὐβούλη
 εἴτε εἶνα πῖνα, ἢ δύο, ἢ καὶ πλείους αἰπῶ, τὸ-
 τὸς ἀξιοδοσι παρεχεῖν σοι εἰαυτὸς εἰς κρίσιν.
 εἴπῃ οὖν ἡμῶν πῖνα αἰπῶ, πάρεσμέν σοι ἡ-
 μεῖς, εἴτε καὶ ἄλλον πῖνα, φερόσιν. ὁ δὲ εἰς
 γὰρ σοι ἀπέσαι, ὅσῃς αὐτῶν ἡμῖν ἐθελήσῃ πεί-
 θεσθαι. μὲν ταῦτα παρελθὼν ὁ Ἀγασίας εἶ-
 πεν ἐγὼ εἰμι, † ὦ ἄνδρες, ὁ ἀφελόμενος Δε-
 ξίππου ἀγρίος τῆτον τὸν αἰδρα, καὶ παρίειν
 κελύσας Δέξιππον. τῆτον μὲν γὰρ οἶδα αἰ-
 δρα ἀγαθὸν ὄντα, Δέξιππον δὲ ἀφελόμενον οἶ-
 दा ὑπὸ τῆ στρατίας παρεχόν τῆ πεντηκοντήσιν,
 ἢς ἡττησάμεθα πρὸς βασιλευσῶν, ἐφ' ὅ-
 τε πλοῖα συλλέξῃ, ὡς σαζόμεθα, καὶ ἀ-
 ποδράντα Δέξιππον, καὶ παρεδόντα τὸς στρα-
 τῶτας, μὲν ὡν ἐσώθη. καὶ τὸς τε τεραπε-
 ζουσίους ἀπεστρήκαμεν τῶν πεντηκοντήσιν,
 καὶ κακοὶ δοκῶμεν εἶναι. ἄρα τῆτον αὐτοῖ τε,
 ὅ ἐπι τούτω, ἀπολώλαμεν πῶντες. ἡκουε
 γὰρ, ὡς περὶ ἡμεῖς, ὡς ἀπορον εἶπῃ, περὶ ἀ-
 πείσας τὸς ποταμοὺς τε Ἀραβίωσιν, καὶ σω-
 θῆναι εἰς τῶν ἐλλάδα. τῆτον οὖν ἑσθῶν ὄν-
 τα ἀφλόμῳ. εἰ δὲ σὺ ἦγες, ἢ ἄλλος τις τῶν
 παρὰ τὸ σοί, καὶ μὴ τῶν παρ' ἡμῶν ἀποδρά-
 των, ὅτι οἶδα, ὅτι ἐδὲν αὐτῶν ἐπαίσοι. νομίζε
 δὲ εἰ αὐτῶν ἀποκλειθῆς δι' αἰδρα δολοῦντε καὶ
 πονηρὸν, ἀγαθὸν ἀποκλειθῶν. ἀκούσας ταῦτα
 ὁ Κλεάν-

Κλεάνδρου ἰδόντι δὲ
 μοι αἰδρα ἀγαθὸν ἀγρόμυρον
 τῶν ἐμῶν λεχητῶν ὑπὸ Δέξιππου
 ὃν ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς παρεδόντα
 δεινὸν ἐδόξεν εἶναι καὶ ἀφλόμῳ
 ὁμολογῶ καὶ ὑμῶς μὲν μὴ ἐκδῶτε ἐγὼ
 δὲ ἐμῶν ὡς περὶ Ξενοφῶν λέγει ὡς ἔχῃσεν
 κρίναντι Κλεάνδρῳ ὃ αὐβούληται ποιῆσαι
 τὸ τὸ ἐνεκα μήτε πολεμῆτε λακεδαίμοις
 † σώζεσθε τε ἀσφαλῶς ὅππῃ θέληκησος
 συμπέμφατε μὲν τοὺς ὑμῶν αὐτῶν ἐδομοὺς
 Κλεάνδρῳ οἵτινες εἰὰ πὶ ἐγὼ παρελίπτω
 καὶ λέξουσιν ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ παρεξουσιν
 ἐκ τούτου ἐδώκεν ἡ στρατιὰ οἷς πῖνας βύλοιτο
 παρεδόμενον ἴεσθαι ὁ δὲ παρείλετο τὸς
 στρατηγούς μὲν ταῦτα ἐπορεύοντο πρὸς
 Κλεάνδρον Ἀγασίας καὶ οἱ στρατηγὸί καὶ ὁ
 ἀφαιρεθεὶς αὐτῶν ὑπὸ Ἀγασίου καὶ ἔλεγον
 οἱ στρατηγὸί Ἐπεμψεν ἡμᾶς ἡ στρατιὰ
 πρὸς σε ὦ Κλεάνδρε καὶ κελύσοί σε
 εἴτε πῶς αἰπῶ κρίναντα σεαυτὸν
 χεῖροσθα ὅτι αὐβούλη εἴτε εἶνα πῖνα
 ἢ δύο ἢ καὶ πλείους αἰπῶ τὸς ἀξιοδοσι
 παρεχεῖν σοι εἰαυτὸς εἰς κρίσιν εἴπῃ
 οὖν ἡμῶν πῖνα αἰπῶ πάρεσμέν σοι ἡμεῖς
 εἴτε καὶ ἄλλον πῖνα φερόσιν ὁ δὲ εἰς
 γὰρ σοι ἀπέσαι ὅσῃς αὐτῶν ἡμῖν ἐθελήσῃ
 πείθεσθαι μὲν ταῦτα παρελθὼν ὁ Ἀγασίας
 εἶπεν ἐγὼ εἰμι ὦ ἄνδρες ὁ ἀφελόμενος
 Δέξιππου ἀγρίος τῆτον τὸν αἰδρα καὶ
 παρίειν κελύσας Δέξιππον τῆτον μὲν
 γὰρ οἶδα αἰδρα ἀγαθὸν ὄντα Δέξιππον
 δὲ ἀφελόμενον οἶδα ὑπὸ τῆ στρατίας
 παρεχόν τῆ πεντηκοντήσιν ἢς ἡττησάμεθα
 πρὸς βασιλευσῶν ἐφ' ὅτε πλοῖα συλλέξῃ
 ὡς σαζόμεθα καὶ ἀποδράντα Δέξιππον
 καὶ παρεδόντα τὸς στρατῶτας μὲν ὡν
 ἐσώθη καὶ τὸς τε τεραπεζουσίους ἀπεστρήκαμεν
 τῶν πεντηκοντήσιν καὶ κακοὶ δοκῶμεν
 εἶναι ἄρα τῆτον αὐτοῖ τε ὅ ἐπι τούτω
 ἀπολώλαμεν πῶντες ἡκουε γὰρ ὡς περὶ
 ἡμεῖς ὡς ἀπορον εἶπῃ περὶ ἀπείσας
 τὸς ποταμοὺς τε Ἀραβίωσιν καὶ σωθῆναι
 εἰς τῶν ἐλλάδα τῆτον οὖν ἑσθῶν ὄντα
 ἀφλόμῳ εἰ δὲ σὺ ἦγες ἢ ἄλλος τις τῶν
 παρὰ τὸ σοί καὶ μὴ τῶν παρ' ἡμῶν
 ἀποδράτων ὅτι οἶδα ὅτι ἐδὲν αὐτῶν
 ἐπαίσοι νομίζε δὲ εἰ αὐτῶν ἀποκλειθῆς
 δι' αἰδρα δολοῦντε καὶ πονηρὸν ἀγαθὸν
 ἀποκλειθῶν ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλεάν-

ὁ Κλέανδρος ἔφη ὅτι Δέξιππον μὲν οὐκ ἐπαίει, εἰ ταῦτα πεποικώς εἶη· οὐ μὲν τοι ἔφη νομίζην, οὐδ' εἰ παμπόνητος ἦ Δέξιππος, ἢ δίκαια πάραν αὐτὸν, ἀλλὰ κριτέλα, ὡς παρ καὶ ὑμῖς νῦν, * ἀξιούται τῆς δίκης ἢ τυχῆν. νῦν μὲν οὖν ἀπιτε, καταλιπόντες τὸν τ' ἀνδρα· ὅταν δ' ἐγὼ κελύσω, πάρεστε παρὸς τ' κρίσιν. ἀπώμαζ' οὐτε τ' στρατῶν, οὐτε δ' ἄλλων ὁσδ' ἐνα, ἐπεὶ γε ὁσδ' αὐτὸς ὁμολογῆσ' ἀφελείας τ' ἀνδρα. ὁ δ' ἀφαιρέτης εἶπεν, ἐγὼ, τ' ὡ ἀνδρες, εἰ καὶ οἷός με ἀδικεῖν τὰ π' ἀγαθῶν, ἔτ' ἐπαγον ὁσδ' ἐνα, οὐτ' ἔβαλλον· ἀλλ' εἶπον, ὅτι δημόσια εἶη τὰ παρ' ἐβαλα. ἡ γὰρ τ' ἔστρατιωτῶν δόγμα, εἴ τις, ὅποτε ἢ στρατῶν δέξιοι, ἰδίᾳ ληζέτω, δημόσια εἶη τὰ ληφθέντα. ταῦτ' εἶπον, καὶ οὐκ ἔτρε με λαβῶν ὁσδ' ἦν, ἵνα μὴ φηζέτω μηδεὶς, ἀλλ' αὐτὸς λαβῶν ὁ μέρος, εἴθε σώσθε τοῖς ληστῶν παρὰ τ' ῥήσας τὰ χεῖμαλα. παρὸς ταῦτα ὁ Κλέανδρος εἶπεν, ἐπεὶ τοῖσι τ' παρὸς εἶ, κατὰ μὲν, ἵνα καὶ παρὸς σοῦ βουλοσώμεθα. οὐκ ἔτρε οἱ μὲν ἀμφὶ Κλέανδρον ἠείσαν· τίω δ' ἐστρατῶν σιωπῆς Ζενοφῶν, καὶ σιωβούλδου πέμψαι ἀνδρας παρὸς Κλέανδρον, παρ' ὁρατισσομένους παρὸς τ' ἄνδρα. οὐκ ἔτρε ἔδδξεν αὐτοῖς πέμψαι τας στρατηγούς, καὶ λοχαγούς, καὶ Δρακόντιον τὸν σαρπιάτιν, καὶ τ' ἄλλων, οἱ ἔδδξιν ἐπιπέδειοι εἶη, δεῖσθαι Κλεάνδρου καὶ πόματα ἔσπον ἀφῆσαι τὸ ἀνδρα. ἐλθὼν οὖν Ζενοφῶν λέγει· Ἐχθρὸς μὲν ὦ Κλέανδρε τὸς ἀνδρας, καὶ ἢ στρατῶν σοι τ' ἐφῆτο ὁ, π' ἐβούλου ποιῆσαι καὶ παρὸς τ' ἔτων, καὶ παρὸς ἑαυτῶν ἀποδύτων. νῦν δ' ἐσ' αἰτιούται καὶ δέονται, διώσασθ' ὅτι παρὸς ἀνδρα, καὶ μὴ κατακαίνειν. πολλὰ γὰρ ἐν τῶν παρὸς ἀνδρα χροῖα παρὸς τῶν στρατῶν ἐμοσῆσάτιν. ταῦτα δ' ἐσὺ τυχόντες, ἔσπιχουῶτά σοι ἀπὸ τ' ἔτων, ἐὰν βούλη ἠγῆσθαι αὐτῶν, καὶ ἐὰν οἱ θεοὶ ἴλεω ὦσιν, ὅτι παρὸς εἶν σοι, καὶ ὡς χροῖμοι εἶσι, καὶ ὡς ἰκανοὶ τῶν δ' ἐχθρῶν παρὸς ἄνδρα τὸς πολεμίους σὺ τῶν θεοῖς μὴ φοβείσθαι. δέονται δ' ἐσὺ καὶ τ' ἔτο, παρ' ἄνδρα καὶ δ' ἐξαιτα αὐτῶν, παρ' ἄνδρα λαβεῖν καὶ Δέξιππου, καὶ σφῶν, καὶ τ' ἄλλων, οἷος ἕκαστος ἐστὶ καὶ τίω ἀξίαν ἕκαστος ἴσμεν. ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέανδρος, τ' ἀλλὰ καὶ μὰ τὸ σὺ, ἔφη, ταχύ τοι ὑμῖν ἀποκρινοσμαι.

A Cleander audiisset, non laudare se Dexippum ait, qui hæc designauerit: neq; tamen existimare se τ' vi agendum cum Dexippo fuisse, tametsi nequissimus esset: sed fuisse postulandum, vt in iudicium accessitus, quemadmodum vobiscum modo agitur, supplicio multaretur. Vos quidem modo discedite, hoc homine relicto; & ad iudicium, quum ego denuntiauero, præsto estote. Neque iam amplius, quod vel de exercitu, vel quoquam alio querar, habeo: quando hic ipse fatetur, se hominem eripuisse. Tum is, qui ereptus fuerat, inquit: Tametsi tu me, * Cleander, iniuste quid designantem abductum fuisse putas: ego tamen neque percussi quemquam, neque lapidibus petij. Tantum oues illas esse publicas dixi. Nam decreto sancitum a militibus fuerat, vt si quis exeuntibus vniuersis copiis seorsum prædam egisset; quidquid nanctus esset, publicum faceret. Hæc mea fuere verba, statimque Dexippus me prehensum abduxit, ne quis de ipso quid enuntiatet, adeoque vt contra edictum iis, qui eam ceperant, prædam conseruaret, cuius ipsi pars cessisset. Ad ea Cleander: Quando, inquit, * talis es: heic maneto, vt de te quoque deliberemus. Post hæc Cleander cum suis cibum capit: Xenophon autem, vocato ad concionem milite, suadere se dixit; vt quidam ad Cleandrum mittantur, qui pro iis, qui dediti essent, intercederent. Factum decretum, vt ablegatis prætoribus, cohortium præfectis, Dracontio Spartanò, aliis, qui viderentur idonei, Cleander omni studio rogaretur, quo vtrumque dimitteret. Quum ad Cleandrum ventum esset, hanc Xenophon orationem habuit: Habes, Cleander, in potestate tua, quos volebas; adeoque permittit exercitus tibi, vt pro lubitu tuo non de his solum, sed etiam de ipsis vniuersis statueres. Nunc abs te petunt, teque rogant, vt eis vtrumque condones; neue homines hos interficias. Nam superiori tempore multos pro exercitu labores exanclarunt. Hæc abs te si impetrent, vicissim pollicentur, si dux ipsorum esse velis, ac Dij propitij fuerint; declaratos se tibi, quam modesti sint, quamque periti parendi suo imperatori, nullos adeo Diis freti hostes metuant. Hoc etiã perunt, vt accepto imperio ad ipsos venias, & tam de Dexippo, quam ipsis, & aliis periculum facias, quam ipsorum quilibet suum cuiq; tribuere honorẽ possit. Quum hæc audiisset Cleander: Ego vero per Deos immortales, inquit, sine mora vobis respondebo:

Vide Nōs tab.

Vide A. B. not. 100. strad.

* Lectio marginis

Xenophon amicū Agasiam periculo liberat.

βίαν χεῖν
ναί πάραν
* ἀξιούται

ὁ Κλέανδρος

τοῖσι

ἐφῆτο

δηλῶν τῶ

me & condonare vobis hos, & ipsum, iam adfuturum. Quod si etiam Dij concesserint, Dux vobis in Græciam ero. Longe quidem certe contraria illis est hæc oratio, quæ de nonnullis vestrum a quibusdam accipi, qui vos exercitum a Lacedæmoniis aiebant ad defectionem impellere. Eius oratione collaudata duces, & utroq; recepto, discesserunt. At Clander exta de itinere consulens, amanter Xenophontis consuetudine utebatur, est que inter eos hospitij necessitudo contracta. Quum vero milites etiam videret compositæ imperata facere, magis etiam dux ipsorum fieri cupiebat. Verum ubi triduo toto facta re sacra perlitatum non esset, aduocatis ad se ducibus: De copiis educendis, ait, exta consequi ex voto non possum. Ea tamen res vobis molesta ne sit. Nam vobis, uti res ipsa declarat, hoc concessum est, ut hæcæ copias hinc exportetis. Quapropter pergite. Nam nos quidem certe, posteaquam in Græciam perveneritis, quam honestissime vos pro virili nostra excipiemus. Tum milites ei publicas oves donandas esse censuerunt. Eas quum accepisset, rursus illis donavit, atque inde solvit. Ac milites frumento, aliisque rebus, quas congesserant, diuiso; per Bithynos proficisci ceperunt. Quum autem recta incedentes via, nihil vsquam offenderent; visum est vnius diei ac noctis itinere in Bithyniam reuerti, ut aliqua cum præda in amicorum fines transfirent. Id quum fecissent, amplam & mancipiorum & ouium copiam nacti sunt. Itaque sexto die Chrysopolin, quod Chalcedonia oppidum est, pervenerunt: ubi dies septem commorati, prædam vendidere.

Αὐτὸν δὲ τὸν ἀνδρῶν ὑμῶν δίδωμι, καὶ αὐτὸς παρέσομαι. καὶ εἰ αὖτε οἱ θεοὶ καταδιδώσιν, ἔξοχος εἶμι εἰς τὴν ἑλλάδα. καὶ πολὺ οἱ λόγῳ οὗτοι ἀπτόοι εἰσὶν, ἢ οἷς ἐγὼ καὶ ὑμῶν εὐχῶν ἠέκουον, ὡς δὲ φράσθημα τὸ ἀφιστᾶτε ἀπὸ ἀφίσταν λακεδαίμωνιων. Ἐκ τούτων οἱ μὲν ἐπαγορεύοντες, ἀπῆλθον ἔχοντες τὸν ἀνδρᾶ Κλέανδρον δὲ ἐθύετο ἕπι τῆ πορείᾳ, καὶ σιωπῶν Ξενοφῶντι φιλικῶς, καὶ ξενίαν σιωπέαλλοντο. ἐπεὶ δὲ καὶ ἑώρα αὐτοῖς τὸ καταγελλόμενον ἀτάκτως ποιῶντας, καὶ τὸ μᾶλλον ἐπεθύματον ἢ ἐπιθυμῶν εἶναι αὐτῶν. ἐπεὶ μὲν τοὶ θυροῦντες αὐτῶν ἕπι βραχέως ἡμέρας οὐκ ἐγγίγνεται τὰ ἱερά, συγκαλέσας τὸς στρατηγούς εἶπεν. ἐμοὶ μὲν οὐκ ἐτέλεθ' ἡμέρας τὰ ἱερά ἔξοχῶν. ὑμεῖς μὲν τοὶ μὴ ἀθυμῆτε τούτων ἕνεκα. ὑμῶν μὲν γὰρ, ὡς εἶκε, δέδοται ἐκχερίσασθαι τὸς ἀνδρας. ἀλλὰ πορεύεσθε. ἡμεῖς δὲ ὑμᾶς, ἐπεὶ δὴν ἐκείσε ἤκητε, δεξόμεθα ὡς αὖ διωόμεθα χέλιον. Ἐκ τούτων ἔδοξε τοῖς στρατῶταις διῶναι αὐτῶν τὰ δημόσια παρέβαλα. ὁ δὲ δεξάμενος, πάλιν αὐτοῖς ἀπέδωκε. καὶ αὐτὸς μὲν ἀπέπληθ. οἱ δὲ στρατῶται, ἀφ᾿ ἡμερῶν τῶν ὄντων, ὅτι ἦσαν συγκεκομισμένοι, καὶ τὰλλα, ἀεὶ εἰλήφρασαν, ἔξεπορεύοντο ἀφ᾿ ἡμερῶν βιθυνῶν. ἐπεὶ δὲ ἑσπέρην ἐνετύχθησαν, πορεύοντο πρὸς ὄρειον ὄδον, ὡς ἐγγυθῆς πρὸς τὴν Φιλίαν διεξιελθῆν, ἔδοξε αὐτοῖς, τὴν μὲν πάλιν ὑποσφραῖνας ἐλθῆν μίαν ἡμέραν καὶ νύκτα. τούτων ὅτι ποιήσαντες, ἔλαβον πολλὰ καὶ ἀνδράποδα καὶ παρέβαλα καὶ ἀφίκαντο ἑκτάμοι εἰς χερσόπολιν τὴν χαλκηδονίαν. καὶ ἐκεῖ ἐμνησαν ἡμέρας ἑσπέρην, τὰ λαφύρα πωλοῦντες.

ZENO-

ZENO
BASIS

XENOP
RVM

Faint handwritten text and notes in the right margin, including the word 'ZENO-' and other illegible script.